

Rapport

Evaluering av prosjektet Vahl nærmiljøskole

Utført av Rambøll Management Consulting

Desember 2025

Sammendrag

Rambøll Management Consulting har på oppdrag fra Utdanningsetaten og Vahl skole gjennomført en evaluering av utviklingsarbeidet ved **Vahl skole i bydel Gamle Oslo** som del av **delprogram Oppvekst og utdanning**. Formålet er å belyse hvordan tiltakene ved skolen har blitt planlagt, gjennomført og erfart, hvilke resultater som er oppnådd, og hvilke faktorer som har hatt betydning for måloppnåelsen. Evalueringen ser også nærmere på **hvordan Vahl skole har opplevd støtten fra delprogram Oppvekst og utdanning**, og hvilken betydning denne støtten har hatt for skolens utviklingsarbeid. Gjennom bruk av **endringsteori og bidragsanalyse** gir evalueringen et helhetlig bilde av hvordan tiltak, samarbeid og støttestrukturer virker sammen for å skape læring, trivsel og inkludering i skolen.

Evalueringen skal vurdere

- Relevansen av tiltakene i lys av skolens behov og lokale levekårsutfordringer
- Kvaliteten og gjennomføringen av tiltakene
- Hvilke resultater og virkninger som er oppnådd så langt
- Hvilke forutsetninger som må være til stede for bærekraftig videreføring
- Hvordan samarbeidet mellom skole, bydel og delprogram har fungert

Metodisk og analytisk tilnærming

- Intervjuer med prosjektledelsen, lærere, ansatte, bydel, delprogram og Utdanningsetaten
- Fokusgrupper med foreldre, lærere og elever
- Dokumentgjennomgang, inkludert prosjektforslag, gevinstkart og planer
- Statistikk fra nasjonale prøver og elevundersøkelsen, samt dokumentasjon på deltakelse i fritidstilbud og utlånstall fra biblioteket.

Hovedfunn

Relevans

Tiltakene er godt forankret i lokale behov og treffer sentrale utfordringer i elevgruppen og nærmiljøet: Lav fritidsdeltakelse, lite skole-hjem-samarbeid og behovet for et styrket lag rundt eleven. Tiltakene som er satt i gang er:

1. Nærmiljøteamet
2. Bibliotekssatsingen
3. Vahl GO

Nærmiljøteamet består av prosjektleder, fritidskoordinator og skole-hjem-koordinator. Teamet samarbeider med helsesykepleier og sosiallærer, og fungerer som et bindeledd mellom skole, bydel og familier.

Skolen har utviklet skolebiblioteket til å bli en sosial møteplass for læring, språkstimulering og samvær.

Vahl GO kobler på sin side skolens innsats til fritidsarenaene. Fritidskoordinatoren har samarbeidet med lokale lag og organisasjoner, hjulpet til med påmelding og transport, og fulgt opp barn i overgangene mellom skole og fritid. Samtidig har skolen vært pådriver for å synliggjøre lavterskeltilbud i bydelen.

Gjennomføring

Funnene viser at suksessfaktorer i gjennomføringen har vært god ledelsesforankring og kultur for læring, tillit mellom skole og foreldre, godt samarbeid internt på skolen og mellom skole og bydel, og støtte fra delprogram oppvekst og utdanning i utviklings, og gjennomføringsfase. Barrierer i gjennomføringen har vært utfordringer med rekruttering og deltakelse i oppstarten av tiltakene, uforutsigbarhet rundt prosjektstillinger og risiko for tap av kompetanse, samt at det er mangel på bærekraft i tiltakene. Mangel på bærekraft handler om at gjennomføring og måloppnåelse i stor grad er knyttet til de ekstra ressursene fra prosjektet.

Resultater

Evalueringen viser at flere av de mellomliggende gevinstene for prosjektet er oppnådd eller er på god vei til å realiseres. Dette gjelder gevinstene om at flere barn ved Vahl deltar i fritidsaktiviteter, økt trivsel blant elevene, at flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det, samt økt trygghet blant lærere i håndtering av elevsaker. Selv om det kan være utfordrende å peke på konkrete årsakssammenhenger, knytter flere av informantene i intervjuene endringer til tiltakene i prosjektet.

Bærekraft og utfordringer

En hovedutfordring for måloppnåelse i prosjektets sluttgevinster, er mangelen på plan for overføring til drift og finansiering. Når prosjektmidlene avsluttes, er det risiko for at erfaringer, kompetanse og gevinster går tapt. Flere informanter peker på at prosjektet ikke har skapt varige strukturer for samarbeid mellom skole og bydel, og at ansvarsgrensene i mandatet fortsatt er uklare.

Refleksjoner og veien videre

En hovedutfordring for måloppnåelse i prosjektets sluttgevinster, er mangelen på plan for overføring til drift og finansiering. Når prosjektmidlene avsluttes, er det risiko for at erfaringer og kompetanse går tapt. Flere informanter peker på at prosjektet ikke har skapt varige strukturer for samarbeid mellom skole og bydel, og at ansvarsgrensene i mandatet fortsatt er uklare.

Dette gjelder særlig i spørsmål om hvem som skal finansiere og eie støttefunksjoner som skole-hjem-koordinator og fritidskoordinator. Prosjektet illustrerer dermed et strukturelt spenningsfelt mellom forebyggende arbeid og pedagogisk arbeid.

Flere av informantgruppene problematiserer dette og opplever det som bekymringsfullt, blant annet fordi fraværet av strukturell forankring gjør arbeidet sårbart i møte med en elevgruppe som har behov for kontinuitet, relasjonell stabilitet og tidlig innsats.

Videre indikerer dette et tydelig behov for en avklaring rundt hvem som tar eierskap til læringen fra prosjektet, hvordan kontinuitet for elever, foreldre og ansatte sikres når prosjektet avsluttes, og hvordan resultatene fra prosjektet kan ses i sammenheng med en mer helhetlig tilnærming til elever som vokser opp i levekårsutsatte områder.

Innhold

1 Innledning	5
2 Bakgrunnen for prosjektet	8
2.1 Vahl skolekrets	9
2.1 Hvorfor nærmiljøskole som konsept?	9
2.2 Beskrivelse av prosjektets gevinstkart	10
3. Metodisk og analytisk tilnærming	12
3.1 Overordnet design	12
3.2 Analytisk tilnærming	13
3.3 Datainnsamling	14
3.4 Analyse og rapportering	15
4 Måloppnåelse: Har prosjektet oppnådd mellomliggende gevinster og sluttgevinster?	17
4.1 Mellomliggende gevinster: Resultater på kort sikt	21
4.2 Sluttgevinster: Effekter på lang sikt	25
4.3 Utsiktede gevinster	27
5. Relevans: Er de rette tiltakene satt i gang for å møte behovene til Vahl skole?	28
5.1 Behovene: Et felles utgangspunkt	29
5.2 Prosjektets konseptfase	29
5.3 Prosjektets tre hovedkonsepter	30
5.4 Fra konsept til prosjekt: Justering og organisering	30
5.5 Eksempler på igangsatte tiltak og aktiviteter	30
5.6 Tiltak som er blitt skalert ned eller ikke satt igang	31
5.7 Tiltakene oppleves å treffe behovene	31
6. Tiltak og forutsetninger: Er tiltakene gjennomført som planlagt?	32
6.1 Suksessfaktorer i gjennomføringen av tiltakene	33
6.2 Barrierer i gjennomføring av tiltakene	35
7 Forbedringspunkter: Hvor går veien videre?	38
7.1 Tiltakene er relevante og forankret i reelle behov	39
7.2 Forutsetningene har i stor grad vært til stede	39
7.3 Prosjektet har oppnådd flere mellomliggende gevinster	40
7.4 Sluttgevinster er ikke oppnådd - ennå	40
7.5 Manglende bærekraft og strukturell forankring	40
7.6 Udekkede behov og videre forutsetninger	41
7.7 Refleksjoner og veien videre	42
Anbefalinger til veien videre	43
8 Litteraturliste	49

1. Innledning

Med denne rapporten presenterer Rambøll Management Consulting evalueringen av utviklingsprosjektet *Vahl som nærmiljøskole*, gjennomført ved Vahl skole i bydel Gamle Oslo som en del av delprogram Oppvekst og utdanning i Områdesatsingene i Oslo.

Formål og overordnet innretning

Formålet med evalueringen er å belyse hvordan tiltakene tilknyttet nærmiljøkonseptet ved Vahl skole er utviklet, implementert og forankret, hvilke resultater som er oppnådd for elever, foreldre og ansatte, og hvilke faktorer som har hatt betydning for måloppnåelsen.

Evalueringen skal bidra til læring og videreutvikling, både for Vahl skole, bydelen og Oslo kommune på programnivå, med særlig vekt på hvordan arbeidsformer, samhandling og støttefunksjoner kan styrke læring, trivsel og inkludering for elever i levekårsutsatte områder.

Omfang og tilnærming

Evalueringen omfatter også et utvidet analysetema som belyser samarbeidet mellom skolen, bydelstjenester og delprogrammet Oppvekst og utdanning. Dette gir innsikt i hvordan organisatoriske og faglige rammer påvirker skolens muligheter for utvikling og bærekraftige resultater.

Analysen bygger på en kombinasjon av endringsteori og bidragsanalyse som metodisk rammeverk. Endringsteorien synliggjør de antatte årsakssammenhengene mellom innsats, aktivitet, resultat og effekt. Bidragsanalysen brukes til å vurdere i hvilken grad tiltakene, og støtten fra delprogrammet, faktisk har bidratt til de ønskede endringene.

Hva betyr måloppnåelse i evalueringen?

I evalueringen av Vahl nærmiljøskole forstås måloppnåelse som graden av samsvar mellom prosjektets planlagte mål og de faktiske endringene som har skjedd for elever, foreldre, ansatte og samarbeidspartnere.

For å vurdere måloppnåelsen ser vi både på [kortsiktige resultater](#), [mellomlangsigte virkninger](#) og [langsiktige effekter](#) i tråd med prosjektets endringsteori. Vi har vurdert følgende:

1. **Mestring og læring:** I hvilken grad tiltakene har bidratt til at elevene opplever faglig og sosial mestring, motivasjon og læringsglede.
2. **Trivsel og læringsmiljø:** Om skolen har blitt et tryggere og mer inkluderende sted å være, med bedre relasjoner mellom elever, ansatte og foreldre.
3. **Foreldreinvolvering og samarbeid:** Hvordan relasjonen mellom skole og hjem har utviklet seg, og om foreldre deltar mer aktivt i barnas skole- og fritidsliv.
4. **Tverrsektorielt samarbeid:** Hvordan samhandlingen mellom skole, bydel og frivillighet har bidratt til bedre koordinering, tidlig innsats og helhetlig støtte rundt barna.
5. **Organisatorisk forankring og bærekraft:** I hvilken grad erfaringene og gevinstene kan videreføres i ordinær drift etter prosjektperioden.

I tillegg vurderes prosjektets [utilsiktede virkninger](#), både positive og negative, for å få et helhetlig bilde av hvordan innsatsen faktisk påvirker barn, foreldre, ansatte og nærmiljøet.

Gjennom dette rammeverket vurderer evalueringen ikke bare om tiltakene er gjennomført som planlagt, men om de har bidratt til [reell endring](#) i elevenes hverdag, skolens praksis og samarbeidet i nærmiljøet.

Rapportens oppbygging

I kapittel **2** presenteres prosjektets bakgrunn og kontekst.

I kapittel **3** beskrives metode og analytisk rammeverk.

I kapittel **4–6** formidles funn og analyser av implementering, resultater, virkninger og effekter.

I kapittel **7** drøftes overordnede refleksjoner og oppsummerer anbefalinger og læringspunkter for veien videre.

Rapporten er strukturert slik at den følger prosjektets utvikling fra idé til resultat, men i analysen begynner vi med å belyse måloppnåelsen. Grunnen til dette er at resultatene og virkningene gir et tydelig utgangspunkt for å forstå hva som faktisk har skjedd i praksis, før vi ser nærmere på hvordan tiltakene ble gjennomført, og hvorfor de fikk de effektene de fikk. På den måten blir vurderingen av implementering, relevans og læringspunkter satt i sammenheng med hva som er oppnådd så langt.

Etter innledningen presenteres derfor først funn knyttet til resultater, virkninger og effekter for elever, foresatte, lærere og samarbeidspartnere. Deretter følger kapitler som drøfter implementering og gjennomføring av tiltakene, samt relevansen og treffsikkerheten i forhold til de behovene som lå til grunn for prosjektet. Til slutt samles innsikten i et helhetlig kapittel om forbedringspunkter og anbefalinger, der erfaringene fra Vahl skole løftes frem som læring både for bydelen, delprogrammet og Oslo-skolen som helhet.

Denne strukturen gjør det mulig å lese rapporten både som en fortelling om hva Vahl nærmiljøskole har fått til, og som en analyse av hva som kreves i det videre arbeidet.

For lesere som ikke er kjent med Vahl skole eller nærmiljømodellen fra før, anbefales det å lese kapittel *5 Relevans: Er de rette tiltakene satt i gang?* før kapittel 4 om måloppnåelse. Dette gir kontekst for hvordan behovene ved

skolen er forstått, hvilke tiltak som er utviklet og hvorfor prosjektet er utformet slik det er.

2. Bakgrunnen for prosjektet

Vahl skole ligger på Grønland i bydel Gamle Oslo, et område kjent for sitt sterke fellesskap, kulturelle mangfold og levende lokalmiljø, men også for tydelige levekårsutfordringer.

Skolen har rundt 200 elever fordelt på 1.–7. trinn og om lag 40 ansatte (Styringsdokument, u.å.). Elevgrunnlaget er sammensatt, og mange barn vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt, ustabile boforhold og begrenset tilgang til fritidsarenaer.

Disse rammevilkårene preger hverdagen både for elever, lærere og foreldre. For mange familier er skolen den viktigste og mest stabile arenaen i barnas liv, et sted hvor de møter forutsigbarhet, språkstøtte, varme voksne og fellesskap. Det gir Vahl skole et særlig samfunnsoppdrag: Å kompensere for levekårsforskjeller, skape inkluderende læringsmiljøer og bidra til sosial mobilitet i et område med store kontraster.

Skolen har som mål å tilby et helhetlig og likeverdig skoletilbud som gir alle elever mulighet til å lykkes, uavhengig av bakgrunn, språk eller familieforsørgelse. Ambisjonen er å gjøre Vahl til en attraktiv, solid og trygg skole for både elever og foreldre, og samtidig fungere som et fellesskapsenter i nærmiljøet (Styringsdokument, u.å.).

2.1 Vahl skolekrets: Hvem er elevgruppen?

Vahl skole ligger midt i delbydelen Grønland i Oslo, rett ved Botanisk hage, med en skolekrets som strekker seg ned til Grønlandsleiret. Innenfor denne kretsen bor det i underkant av tusen barn, hvorav omtrent 400 er i grunnskolealder (6–12 år). Selv om området ligger sentralt, er det relativt få barnefamilier som bor her sammenlignet med Oslo generelt. Hele [87 prosent av husholdningene i skolekretsen er uten barn](#), betydelig høyere enn byggenomsnittet på 79 prosent. Blant familiene som har barn, er det vanligst å ha ett eller to barn; kun tre prosent av husholdningene har tre barn eller flere.

Det som særpreger Vahl skolekrets tydeligst, er sammensetningen av barn og familier. Hele [77 prosent av barna mellom 6 og 15 år har innvandrerbakgrunn](#), enten som innvandrere selv eller som norskfødte med innvandrerforeldre. Dette er høyere enn gjennomsnittet for Oslo og de fleste av de andre skolekretsene i nærområdet, inkludert Lakkegata, Grünerløkka og Kampen. Vahl ligger på samme nivå som Tøyen, som er den skolekretsen som ligner mest.

[Det bor også en høyere andel personer med fluktbakgrunn i Vahl skolekrets enn ellers i byen](#). Forskning viser (FHI, 2022; IMDi, 2024; UNICEF 2026) at barn med fluktbakgrunn ofte møter flere samtidige risikofaktorer, som språkutfordringer, brudd i skoleløp og eventuelle traumer og andre opplevelser som påvirker psykisk helse. 11 prosent av befolkningen i skolekretsen til Vahl er registrert som flyktninger, mot 4 prosent i Oslo som helhet. Dette er den klart høyeste andelen i nærområdet og mer enn dobbelt så høyt som i Lakkegata-, Grünerløkka- og Kampen-kretsene.

Skolekretsen har også noen levekårsutfordringer som er relevant for læringsmiljø og behovet for tidlig innsats. [Boligeierandelen er lav, kun 51 prosent av husholdningene eier egen bolig](#), sammenlignet med 69 prosent i Oslo totalt. [Andelen barn som](#)

[lever i husholdninger med lav inntekt er også høy](#). I 2023 var 40 prosent av barna i Vahl skolekrets i denne kategorien, mot 15 prosent i Oslo som helhet. Selv om andelen har gått noe ned siden 2018 (da den var 49 prosent), ligger den fortsatt betydelig over nivået i sammenlignbare skolekretser.

Gjennom samtaler med prosjektledelsen ved skolen viser de til at de mest ressurssterke barnefamiliene velger andre skoler enn nærskolen, noe som kan innebære at Vahl skole reelt sett har en elevgruppe med større språklige og sosiale behov enn det kretsdata alene viser. Vi har foreløpig ikke registerdata som gjelder kun skolens elever, men tallene for skolekretsen omfatter om lag dobbelt så mange barn som dem som faktisk går på Vahl.

2.1 Hvorfor nærmiljøskole ?

Prosjektet Vahl nærmiljøskole ble etablert i 2022, finansiert av delprogram Oppvekst og utdanning og delprogram Nærmiljø i Områdesatsingene i Oslo. Målet var å utvikle og prøve ut en modell for tett samarbeid mellom skole, hjem, bydel og frivillighet, med vekt på tidlig innsats, trygghet, læringsglede og sosial deltakelse.

Prosjektet bygger på et prinsipp om at barns læring og utvikling påvirkes av faktorer utover skolens fire vegger. Mange elever på Vahl skole deltar ikke i organiserte fritidsaktiviteter, og flere familier opplever barrierer knyttet til språk, økonomi og tillit til offentlige instanser. Tidligere undersøkelser fra både FAFO og Bydel Gamle Oslo viser at fritidstilbudene i området ofte oppleves som lite tilgjengelige, enten fordi informasjonen ikke når fram, eller fordi foreldre føler seg usikre på hvordan å delta.

Prosjektet ble dermed utviklet som et svar på et todelt behov:

1. Å gjøre fritid, fellesskap og mestring tilgjengelig for flere barn.
2. Å bygge et sterkere lag rundt elevene, slik at læring, helse og sosiale forhold ses i sammenheng.

Samlet skal dette bidra til de langsiktige målene om å gi barn så gode oppvekstvilkår som mulig og øke livsmestringskompetanse, og at flere barn ved Vahl skole skal fullføre og bestå videregående opplæring.

På sin hjemmeside skriver Vahl skole at skolen utforsker hvordan de sammen med foreldre, bydelstjenester og frivillige aktører kan skape et helhetlig tilbud til elevene ved skolen (Oslo kommune, u.d.). I sitt prosjektforslag beskriver Vahl skole nærmiljøskoleprosjektet som et initiativ der skolen ønsker å styrke laget rundt eleven både i og utenfor skoletiden. Videre skriver de at

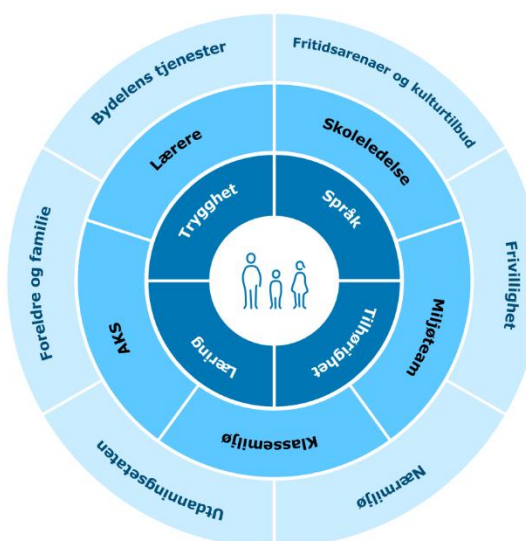
Prosjektet skal svare ut behovet for å bedre samarbeidet mellom skole og bydel for å sikre at tjenestene jobber sammen for forebygging og tidlig innsats.

Prosjektet henter inspirasjon særlig fra tilnærmingene «Whole Child» og «Whole School, Whole Community, Whole Child Approach». Disse ser barns utvikling i et helhetlig perspektiv, setter barnet i sentrum av behovsmodellen og understreker betydningen av samarbeid mellom nærmiljø, foreldre, skole og oppvekststjenester for å bygge et sterkt lag rundt elevene. Vahl skole uttrykker dette som et ønske om *å bygge laget rundt skolen for å bygge laget rundt eleven* (Områdesatsingene i Oslo, u.å.a).

Skolen ønsker å være et nav i lokalsamfunnet, preget av gode relasjoner, felles verdier og en plattform som gjør det enklere å navigere i nærmiljøets ulike tjenestetilbud. I tillegg ønsker skoleledelsen å fremme et aktivt og inkluderende foreldremiljø, der foreldre får de forutsetningene de trenger for å bidra til et positivt fellesskap for store og små. Samtidig skal de få nødvendig støtte fra skolen og dens samarbeidspartnere, slik at barnet opplever mestring i gode læringsarenaer både i og utenfor skoletiden.

Det som gjør Vahl skole spesiell, er dobbeltheten mellom utfordring og mulighet. På den ene siden preges hverdagen av høy elevmobilitet, språklig mangfold og levekårsstress i mange familier. Dette utgjør

utfordringer knyttet til at skolen klarer å gjennomføre sitt hovedmandat; at barna skal lære. På den andre siden har skolen et sterkt engasjement, kompetente og engasjerte ansatte og stor tillit i lokalsamfunnet. Dette gjør skolen til en mulighetsarena for å tilby elevene og familiene det som trengs for å jobbe med utfordringene i nærmiljøet.

Figur 1: Laget rundt eleven og laget rundt skolen. Figuren viser hvordan barnets behov står i sentrum, omgitt av skolens indre støttefunksjoner (laget rundt eleven) og de ytre strukturene fra hjem, nærmiljø, bydel og kommune (laget rundt skolen). Helhetlig samhandling på tvers av disse nivåene er nødvendig for å gi like muligheter for læring, trygghet, språk og tilhørighet.

2.2 Beskrivelse av prosjektets gevinstkart

Vahl-prosjektet har definert et overordnet gevinstkart. Et gevinstkart er en visuell fremstilling av sammenhengen mellom et prosjekts leveranser og de forventede eller ønskede gevinstene, med andre de positive effektene som tiltakene skal skape enten for organisasjonen eller for samfunnet. Gevinstkartet fungerer som et verktøy for å forstå hvordan prosjektet bidrar til måloppnåelse og viser hvilke endringer som må skje for at disse positive effektene skal realiseres.

Målene i prosjektet er:

1. Flere barn fra Vahl skole skal fullføre og bestå videregående opplæring
2. Gode oppvekstvilkår og økt livsmestringskompetanse for alle barn på Vahl skole

Prosjektet har tre sluttgevinster:

- Økt kompetanse i grunnleggende ferdigheter
- Flere elever i inntaksområdet begynner på Vahl skole
- Elevene ved Vahl skole opplever økt mestring i eget nærmiljø

De mellomliggende gevinstene er:

- Flere barn ved Vahl deltar i fritidsaktiviteter
- Økt trivsel blant elever ved Vahl skole
- Flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det
- Flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag
- Økt trygghet blant lærere ved Vahl skole i hvordan de håndterer elevsaker
- Foreldre ved Vahl skole opplever økt trygget i foreldrerollen

- Økt leselyst blant elever ved Vahl skole

For å kunne levere på disse målene og gevinstene, har Vahl definert 4 overordnede områder med tilhørende tiltak som skal evalueres i dette prosjektet:

1. Utvikle bedre struktur for samarbeid, koordinering og informasjonsdeling mellom skole og fritidsaktører i nærmiljøet.
2. Modell for foreldreinvolvering og inkludering.
3. Metode for helse og sosialpedagogisk arbeid.
4. Utviklet biblioteket til en attraktiv arena som innbyr til læring og sosial aktivitet både i, og utenfor, skoletid.

Figuren under viser prosjektets gevinstkart.

3. Metodisk og analytisk tilnærming

Dette kapittelet beskriver hvordan evalueringen av Vahl nærmiljøskole er gjennomført, og hvordan data og analyser er strukturert for å besvare problemstillingene. Hensikten er å gjøre fremgangsmåten etterprøvbart og vise hvordan metoden bidrar til å belyse sammenhengen mellom tiltak, resultater og kontekst.

Evalueringen er lagt opp som en kvalitativ, utforskende og læringsorientert studie, der målet ikke bare har vært å dokumentere resultater, men også å forstå hvorfor og hvordan endring har skjedd. Tilnærmingen bygger på et endringsteoretisk rammeverk, der tiltakene vurderes opp mot forventede mekanismer for læring, trivsel og inkludering, og en bidragsanalyse som undersøker i hvilken grad de ulike elementene i prosjektet; tiltak, samarbeid og støtte fra delprogrammet, har bidratt til de observerte endringene.

Den metodiske tilnærmingen er valgt for å ivareta kompleksiteten i prosjektet. Vahl nærmiljøskole er et helhetlig utviklingsprosjekt med mange aktører og parallelle tiltak. For å forstå hvordan disse virker sammen, har evalueringen kombinert ulike datakilder og analysert dem i lys av både lokale erfaringer og teoretiske modeller for endring i skole og nærmiljø.

Datainnsamlingen bygger på dokumentanalyse, kvalitative intervjuer og fokusgrupper med elever, foreldre, lærere, skoleledelse, bydel og representanter fra delprogrammet. Disse kildene gir til sammen et rikt materiale som belyser prosjektet fra flere perspektiver og nivåer, fra den enkeltes erfaring i hverdagen til de mer strukturelle betingelsene for utvikling og forankring.

- Analysen er strukturert slik at den følger logikken i gevinstkartet for prosjektet, men er samtidig fleksibel nok til å fange opp uforutsette virkninger og læringspunkter. Evalueringen vurderer både *måloppnåelse*, *relevans* og *gjennomføring*, men med særlig vekt på sammenhengen mellom disse tre:

1. Hvorvidt tiltakene treffer de reelle behovene ved skolen
2. Hvordan tiltakene er implementert på skolen
3. I hvilken grad tiltakene har bidratt til konkrete endringer for elever, foreldre og ansatte på skolen

Tilnærmingen er dermed todelt: For det første gir den en systematisk vurdering av prosjektets resultater opp mot mål og forventede gevinster. For det andre gir den innsikt i prosessene bak resultatene, hvordan samarbeid, tillit, forankring og justering underveis har påvirket effekten av tiltakene.

Gjennom denne metodiske og analytiske strukturen har evalueringen som mål å ikke bare vise hva Vahl nærmiljøskole har oppnådd, men hvordan skolen har arbeidet for å nå dit, og hvilke forutsetninger som har vært på plass.

3.1 Overordnet design

Hovedmålet med evalueringen har vært å evaluere måloppnåelsen i prosjektet, og hva som har bidratt eller ikke bidratt til denne måloppnåelsen. Det innebærer at datainnsamlingen og analysen har hatt som hovedformål å forstå hvordan tiltakene er blitt planlagt og gjennomført, hvordan de er erfart av ulike aktører, og hvilke faktorer som har hatt betydning for måloppnåelsen.

Evalueringen har vært utforskende og læringsorientert, med vekt på å dokumentere erfaringer, synliggjøring av arbeidet både ved Vahl skole og i delprogram Oppvekst og utdanning.

3.2 Analytisk tilnærming

Vahl skole har laget et gevinstkart for å vise sammenhengen mellom tiltak og måloppnåelse på kort og lang sikt. Gevinstkartet bygger på en endringsteori med resultatkjede der det er noen forutsetninger som må være på plass for at tiltakene skal fungere og bidra til måloppnåelse.

Analysen i denne evalueringen bygger på en kombinasjon av endringsteori og bidragsanalyse.

Endringsteorien har fungert som et rammeverk for å forstå den forventede sammenhengen mellom innsats, aktivitet, resultat og effekt, og for å identifisere de sentrale mekanismene som antas å lede til ønsket endring.

Bidragsanalysen er brukt for å vurdere hvordan tiltakene, samarbeid og støtten fra delprogrammet faktisk har bidratt til observerte resultater, og for å skille mellom programmenes og andre faktors mulige påvirkning.

Til sammen gir dette en systematisk tilnærming som gjør det mulig å vurdere både implementering (hvordan arbeidet er gjennomført) og virkning (hva det har ført til).

Vi har utforsket følgende problemstillinger:

Er de rette tiltakene satt i gang for å møte behovene til Vahl skole:

For å oppnå ønskede mål er det viktig at tiltakene som er satt i gang faktisk møter behovene til skolen. Det vil si om tiltakene er *relevante* og om de er egnet til å løse de identifiserte problemene (DFØ, 2025). Vi har undersøkt dette gjennom følgende problemstilling:

- I hvilken grad samsvarer tiltakene (foreldreinvolvering, bibliotek, fritidstilbud, overgang barnehage-skole) med intensjonene fra prosjektbeskrivelsen?

Tiltak og forutsetninger: Implementering av tiltakene

Måloppnåelse er videre avhengig av at tiltakene er implementert på en god måte og at de rette forutsetningene er på plass. Vi har derfor undersøkt følgende problemstillinger:

- Hvordan vurderes kvaliteten på innhold, organisering og tilpasning til målgruppen?
- Hva har vært de viktigste suksessfaktorene og barrierene for implementering?

Samarbeid blir trukket frem som en sentral forutsetning i gevinstkartet for å lykkes med tiltakene. Dette gjelder blant annet samarbeid bydelen og aktører i nærmiljøet. Vi har derfor undersøkt følgende problemstillinger:

- Hvordan opplever skole og bydel eierskap til prosjektets leveranser og utfordringer?
- Hvordan fordeles ansvar og ressurser mellom skole og bydel, og hvor oppstår gråsoner?
- Hva er fordeler og ulemper ved ansvarsdeling?
- Hvordan påvirker samarbeidet mellom skolen og bydelen måloppnåelsen i prosjektet?

I oppstarten av evalueringen ble det identifisert et behov for å også inkludere *støtten fra delprogram* oppvekst og utdanning som en forutsetning. Vi har undersøkt hvordan støtten har påvirket gjennomføringen av tiltakene og måloppnåelsen av prosjektet gjennom disse problemstillingene:

- Hvilken type støtte (faglig, økonomisk, prosessuell, nettverksbasert og strategisk) har skolene mottatt fra delprogrammet, og hvordan har den vært organisert?
- Hvordan vurderer skolene relevansen og nytten av den støtten de har fått?
- I hvilken grad har støtten bidratt til å styrke skolens kapasitet og arbeid med tiltakene?

- Hvordan har samhandlingen mellom delprogrammet, skolene og bydelene fungert i praksis?
- Er det sammenhenger mellom opplevd støtte og skolens grad av måloppnåelse?

I evaluering av tiltak er et sentralt element å undersøke om tiltakene er *bærekraftig*, det vil si om tiltaket gir varige endringer (DFØ, 2025). Vi har derfor undersøkt følgende:

- I hvilken grad fremstår tiltakene som bærekraftige og institusjonalisert i skolens ordinære drift?
- På hvilken måte har støtten fra delprogram oppvekst og utdanning påvirket skolens evne til å implementere og videreføre tiltakene?

Måloppnåelse på kort og lang sikt

Måloppnåelse er et sentralt element i evalueringen. Hovedfokuset har vært å undersøke om skolen har oppnådd de mellomliggende gevinstene og sluttgevinstene for prosjektet. Det overordnede målet vurderes å være for langt frem i tid og er derfor ikke inkludert i evalueringen. Følgende problemstillinger har vært relevante:

- Hvilke positive, potensielle og utilsiktede virkninger har tiltakene hatt for elever, foresatte og samarbeidspartnere?
- I hvilken grad har tiltakene bidratt til mestring, trivsel, læringsmiljø og sosial deltakelse for elevene?
- Hvem når tiltakene, og hvem faller utenfor – og hva forklarer forskjellene?

Under måloppnåelse har vi undersøkt om hvor godt tiltakene bidrar til måloppnåelse. Flere av gevinstene handler om kvantitative størrelser. Vurdering av måloppnåelse baserer seg hovedsakelig på kvalitativ intervjuer, i tillegg til relevant statistikk og dokumentasjon der det har vært tilgjengelig.

Forbedringspunkter

Basert på funn rundt hvorvidt tiltakene treffer behovene, implementering av tiltakene og

måloppnåelse har vi sett på anbefalinger som kan gis i det videre arbeidet:

- Hvilke udekkede behov gjenstår for å oppnå de ønskede gevinstene?
- Hvilke anbefalinger kan gis for å styrke samarbeid og sikre bærekraftige strukturer mellom skole og bydel?
- Hva trenger skolen fremover for å sikre bærekraft i tiltak etter endt prosjektperiode og –midler?

3.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen i evalueringen bygger på en kombinasjon av dokumentgjennomgang, kvalitative intervjuer, statistikk fra Nasjonale prøver og Elevundersøkelsen, samt dokumentasjon på deltakelse i fritidstilbud og utlånstall fra biblioteket. Formålet har vært å innhente et helhetlig bilde av hvordan utviklingsarbeidet ved Vahl skole har blitt planlagt, gjennomført og erfart av ulike aktører, samt om prosjektets gevinster er oppnådd.

Dokumentgjennomgangen har omfattet sentrale styringsdokumenter, prosjektbeskrivelser og rapporter fra prosjektet Vahl Nærmiljøskole. Denne gjennomgangen har gitt viktig kontekstuell informasjon om målsettinger, organisering og forutsetninger for arbeidet. Vi gikk gjennom følgende dokumenter:

- Prosjektforslaget Vahl Nærmiljøskole
- Styringsdokument for Vahl Nærmiljøskole
- Tilleggssøknad Vahl Nærmiljøskole
- Mandat konseptfase Vahl Nærmiljøskole

Den kvalitative delen av datainnsamlingen har bestått av intervjuer med nøkkelpersoner på ulike nivåer. Det inkluderer rektor, prosjektleder, andre ansatte involvert i tiltakene og lærere ved Vahl skole, representanter fra bydelen, utdanningsetaten og delprogram Oppvekst og utdanning. Vi har gjennomført gruppeintervju med lærere, foreldre og elever på Vahl skole. Totalt er det

gjennomført 13 intervjuer og 3 fokusgrupper med til sammen 26 informanter. Datamaterialet representerer dermed både et bredt og dypt innblikk i erfaringene fra ulike perspektiver. Rekruttering av informanter ble gjort i samarbeid med Vahl skole og prosjektutvikler for prosjektet.

	Vahl skole	Bydel Gamle Oslo	UDE og delprogrammet
Antall individuelle intervjuer	8	2	3
Antall fokusgruppeintervju	3		
Antall informanter	21	2	3

Intervjuene ble hovedsakelig gjennomført som semistrukturerte intervjuer hvor man kombinerer struktur på spørsmål, men samtidig gir mulighet for å gå i dybden på opplevelser og perspektiver. Intervjuene med elevene ble gjennomført som mer eksplorative intervjuer hvor vi hadde noen planlagte hovedtemaer, men hvor elevene var frie til å dele av sine erfaringer. Det ble laget tilpasset intervjuguider til de ulike målgruppene. Oppdragsgiver fikk mulighet til å se og kommentere på intervjuguidene før intervju.

I intervjuene ble informantene spurt om både hvordan det har vært å gjennomføre tiltakene, hva som har fungert bra og mindre bra, hvordan samarbeidet har vært mellom skole og bydel, hvordan støtten har vært fra delprogrammet og hvordan dette har påvirket prosjektet. Videre ble informantene spurt om måloppnåelse, bærekraft i tiltakene og videreføring av tiltakene. Samtlige informantgrupper utenom elevene ble spurt om å vurdere måloppnåelse på gevinstene for prosjektet. Ansatte på skolen som ikke er direkte involvert i prosjektet ble spurt om kjennskap om involvering i prosjektgjennomføringen.

12 av 16 intervjuer ble gjennomført fysisk, mens 4 av enkeltintervjuene ble gjennomført digitalt. Det ble tatt notater fra intervjuene.

3.4 Analyse og rapportering

Intervjudataen er analysert opp mot problemstillingene for prosjektet, samt diskutert og validert i analysemøter med prosjektteamet. Intervjuene er analysert hver for seg og sett i sammenheng med hverandre. For å validere og styrke funn rundt måloppnåelse i prosjektet har vi sett de kvalitative intervjuene i sammenheng med tall fra Elevundersøkelsen og Nasjonale prøver, samt dokumentasjon på deltakelse i fritidstilbud og utlånstall fra biblioteket. For å vurdere prosjektets relevans har vi analysert datamaterialet opp mot prosjektdokumentasjonen og sentrale styringsdokumenter.

Evalueringen er gjennomført i tråd med Rambølls metodiske standarder for kvalitativ evaluering i offentlig sektor. Det har vært et mål å sikre både metodisk grundighet og høy grad av etterprøvbarhet. For å styrke validiteten i funnene er det lagt vekt på triangulering mellom ulike datakilder og informantgrupper, slik at informasjon fra ett nivå eller perspektiv kan vurderes opp mot andre.

Foreldreperspektivet er innhentet gjennom et fokusgruppeintervju. Dette er ikke representativt for hele foreldregruppen på Vahl skole. Foreldre som stiller opp på fokusgruppeintervju er ofte ressurssterke, kan tale sitt barns sak og har gode norskferdigheter. En slik intervjugruppe vil ikke få frem perspektivene til de mest sårbare. Fokusgruppeintervjuet gjennomført i dette prosjektet kan derimot få frem viktige erfaringer og opplever som kan gjøre seg gjeldende for flere. Funnene fra fokusgruppeintervjuet med foreldre er også blitt sett i sammenheng med perspektiv fra andre informantgrupper for å være med å bekrefte eller nyansere funn.

I rapporten formidles funn fra både intervjuene, tilgjengelig dokumentasjon og statistikk. Vi har brukt sitater for å underbygge hovedpoenger i rapporten og for å gi nærhet til datamaterialet.

Informantene har fått mulighet til sitatsjekk på de gjeldende sitatene. Enkelte informanter har justert noe på sine sitater.

I evalueringen er det intervjuet flere aktører, og vi bruker følgende begreper når vi omtaler informantgrupper samlet:

Prosjektledelsen: Rektor og prosjektleder

Prosjektgruppa: Rektor, prosjektleder, skole-hjem koordinator og fritidskoordinator

Ansatte på skolen: lærere, helsesykepleier, sosiallærer, bibliotekar

Nærmiljøteam: skole-hjem, prosjektleder og fritidskoordinator

4. Måloppnåelse: Har prosjektet oppnådd mellomliggende gevinster og sluttgevinster?

Evalueringen viser at flere av de mellomliggende gevinstene for prosjektet er oppnådd eller er på god vei til å realiseres. De igangsatte tiltakene som bibliotek, fritidstilbud, foreldreinvolvering er i stor grad implementert og tiltakene er forankret i konkrete behov og på tvers av aktørgrupper. Gevinstene som er definert, spiller i stor grad også hva skolen ønsket å oppnå gjennom prosjektet og hva skolen har arbeidet med. Basert på logikken i endringsteorien vil tiltakene som er satt i gang på skolen bidra til å realisere sluttgevinstene satt for prosjektet.

Det er derimot utfordrende å peke på konkrete årsakssammenhenger, siden det kan være flere ting som er med å påvirke måloppnåelsen på skolen. Skolen har blant annet deltatt i prosjektet Økt livsmestring samtidig som prosjektet Vahl som nærmiljøskole har foregått. Dette kan være med å påvirke eksempelvis hvordan lærerne opplever økt trygghet i håndtering av elevsaker. Gjennom prosjektet har skolen fått ekstra ressurser og bemanning som i seg selv også kan være med å påvirke økt trivsel blant elever og lærere. At flere barn ved Vahl deltar i fritidsaktiviteter er derimot lettere å se i sammenheng med arbeidet som er blitt gjort gjennom nærmiljøprosjektet, og hvor vi også kan se på resultater før og etter prosjektoppstart. Det er en generell utfordring at det ikke er gjennomført en 0-punktsmåling som kan gjøre det utfordrende å vurdere endring basert på tiltakene på flere av de andre gevinstene.

For å se på om det er sammenhenger mellom tiltak og måloppnåelse har vi derfor kombinert ulike datakilder for å styrke validiteten. Flere av vurderingene rundt måloppnåelsen er basert på kvalitative vurdering fra ulike informantgrupper, samt statistikk der det har vært tilgjengelig; tall på utlån fra biblioteket, tilgjengelige resultater fra Elevundersøkelsen tilknyttet trivsel og tilgjengelig data fra nasjonale prøver.

I det følgende vises en tabell med vurdering av hver gevinst i gevinstkartet, etterfulgt av en beskrivelse av oppnådde resultater, virkninger og effekter av prosjektet for de ulike målgruppene.

Figuren nedenfor viser vår vurdering av prosjektets mellomliggende gevinster og nåværende måloppnåelse.

GEVINST FRA GEVINSTKART		EMPIRISKE FUNN	DATAGRUNNLAG	VURDERING AV REALISERING
Mellomliggende gevinster 1-7				
1	Flere barn ved Vahl skole deltar i fritidsaktiviteter	Andelen elever i organiserte fritidsaktiviteter har økt fra under 15% til over 70%	Kvantitative registreringer fra fritidskoordinator, intervjuer med foreldre, ansatte, elever og bydel	OPPNÅDD
2	Økt trivsel blant elever	Elever uttrykker trygghet og tilhørighet. Foreldre og lærere beskriver færre konflikter, mer ro og bedre samspill. Ansatte opplever holdningsendring på skolen. Tall fra trivselsundersøkelsen viser en økning i trivsel blant elevene.	Intervjuer med ansatte, elever og Grunnskoledirektør, tall fra trivselsundersøkelsen	OPPNÅDD
3	Flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det	Skolen beskrives som tilgjengelig og tillitsvekkende av lærere og enkelte foreldre. Nærmiljøteam jobber for at foreldre skal få rask respons. Funn fra intervjuer viser at flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det, men det er ikke dokumentert hvor mange det gjelder.	Intervjuer med foreldre, prosjektgruppe og ansatte	OPPNÅDD
4	Flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag	Økt oppmøte på foreldremøter og arrangementer, men ulik grad av engasjement mellom foreldregrupper. Lærere og ansatte opplever at foreldre tar mer kontakt og er mer involvert i barnas læring og skolemiljø. Dette baseres seg kun på kvalitative opplevelser og erfaringer.	Dokumentasjon fra prosjektledelsen og intervjuer med ansatte og foreldre	DELVIS OPPNÅDD
5	Foreldre opplever økt trygghet i foreldrerollen	Ikke tilstrekkelig dokumentasjon på helheten av opplevelsen til foreldrene når det gjelder økt trygghet i foreldrerollen.	Ikke tilgjengelig	IKKE TILSTREKKELIG DOKUMENTASJON
6	Økt trygghet blant lærere i håndtering av elevsaker	Lærere opplever støtte og samarbeid fra Nærmiljøteamet; føler seg ikke alene i krevende saker.	Intervjuer med ansatte og prosjektledelse.	OPPNÅDD
7	Økt leselyst blant elever	Det oppleves at elever viser økt interesse for lesing, blant lærere og enkelte foreldre. Biblioteket brukes aktivt i undervisningen, og utlånstallene har økt. Lærere beskriver bibliotekdagen som et høydepunkt for elevene, og flere elever tar med foreldre for å låne bøker.	Intervjuer med ansatte, foreldre og elever, samt utlånstatistikk.	DELVIS OPPNÅDD

Figuren nedenfor viser vår vurdering av prosjektets sluttgevinster og nåværende måloppnåelse.

GEVINST FRA GEVINSTKART		EMPIRISKE FUNN	DATAGRUNNLAG	VURDERING AV REALISERING
Sluttgevinster 1-3				
1	Flere elever i inntaksområdet begynner på Vahl skole	Det er ikke økning i elevtall i løpet av prosjektperioden. Lærere opplever positiv omtale i nærmiljøet og på skolen. Enkelte foreldre opplever at aktivitetene som er satt i gang er positivt for miljøet på skolen.	Intervju med prosjektledelsen, foreldre og bydel, registrering av søkertall	 IKKE OPPNÅDD
2	Økt kompetanse i grunnleggende ferdigheter	Resultater fra nasjonale prøver har økt noe på lesing, fra 41 i 22/23 til 47 i år. I engelsk ser vi en økning fra 44 til 48 skalapoeng for samme periode, og fra 39 til 45 i skalapoeng i regning. Ansatte og foreldre opplever at tiltakene som er satt i gang er viktige forutsetninger for å lære bedre. De peker på økt samarbeid, ro, trivsel og leselyst.	Intervju med ansatte, prosjektledelse og foreldre	 FOR TIDLIG Å DOKUMENTERE
3	Elevene ved Vahl skole opplever økt mestring i eget nærmiljø	Vi har ikke tilstrekkelige data for å vurdere om denne gevinsten er oppnådd. Basert på funn fra intervjuene kan man argumentere for at økt deltakelse i fritidsaktiviteter og trivsel blant elevene vil kunne føre til dette på sikt.	Ikke tilgjengelig	 FOR TIDLIG Å DOKUMENTERE

4.1 Mellomliggende gevinster:

Resultater på kort sikt

Videre presenteres en vurdering av om prosjektet Vahl nærmiljøskole har oppnådd de mellomliggende gevinstene skolen har satt seg. Dette er gevinster som er forventet å inntreffe på nokså kort sikt etter at skolen har satt i gang tiltakene.

1

Flere barn ved Vahl skole deltar i fritidsaktiviteter

Mellomliggende gevinst 1: Flere barn ved Vahl deltar i fritidsaktiviteter

Andelen elever på Vahl skole som deltar i organiserte fritidsaktiviteter har økt fra under 15 prosent til 72 prosent i løpet av prosjektperioden. Basert på disse tallene kan man argumentere for at denne mellomliggende gevinsten er oppnådd. Samtidig peker prosjektgruppa på at det også er et mål om å involvere og engasjere de elevene som enda ikke deltar på fritidsaktiviteter.

Funnene tyder på at økningen i antall barn ved Vahl skole som deltar i fritidsaktiviteter er et resultat av tett oppfølging fra fritidskoordinatoren og tiltaket Vahl GO, som har fjernet økonomiske og praktiske barrierer for deltakelse. I dette arbeidet har det vært et tett samarbeid mellom skole og bydel. Skolen har også jobbet med å få foreldrene til å se verdien og viktigheten av fritidsaktiviteter for elevene, og veiledet foreldre i å melde på barna på ulike aktiviteter.

De kvalitative intervjuene viser til at økt deltakelse i fritidsaktiviteter bidrar til positive konsekvenser for elevene. Informantene sine opplevelser er at aktiviteter på fritiden kan gi økt mestringsfølelse hos elevene. Lærerne peker på at elevene blir tryggere på nærmiljøet sitt og mer positive til skolen siden det er flere som er engasjert i fritidstilbud. Foreldrene som deltok i fokusgruppen, peker på at barna blir mindre alene og at fritidsaktivitetene bidrar til mye positivt sosialt. Det kan være vanskelig å

finne trygge og meningsfulle aktiviteter for barna etter skoletid, noe som gjør det viktig for foreldregruppa at barna har noe å gå til etter skoletid hvor det er trygge voksne. Gjennom aktivitetene får elevene nye venner, lærer regler og samarbeid, og opplever mestring i trygge rammer. Elevene forteller selv at de får nye venner gjennom fritidsaktivitetene og møter andre elever som går på andre trinn og på andre skoler. De synes det er gøy å prøve nye ting og at de får prøve ting de ellers ikke hadde tenkt på å prøve.

2

Økt trivsel blant elever

Mellomliggende gevinst 2: Økt trivsel blant elever ved Vahl skole

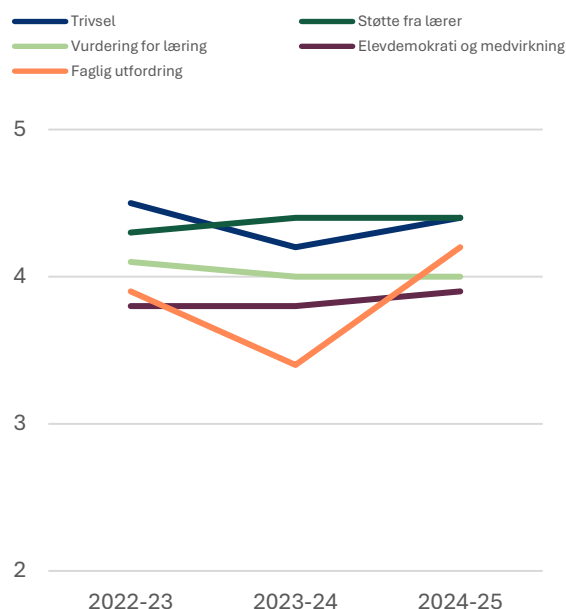
Funn fra både elevundersøkelsen og intervjuene viser at det har blitt økt trivsel blant elevene på Vahl skole i løpet av prosjektperioden. Prosjektgruppa, ansatte på skolen og foreldre opplever at tiltakene som er satt i gang slik som nærmiljøteam, utvikling av biblioteket og deltakelse på fritidsaktiviteter er med å bidra til økt trivsel.

I løpet av skoleårene 2022-23, 2023-24 og 2024-25, har Vahl skole gjennomgående hatt mer positive svar på nøkkelindikatorer i Elevundersøkelsen (7. trinn) enn både Osloskolen generelt og nærliggende skoler. Dette gjelder både «trivsel», «støtte fra lærer», «vurdering for læring», «elevdemokrati og medvirkning» og «faglig utfordring», jamfør figurer 6-10 under.

Figur 2

Elevundersøkelsen

7. trinn, Vahl skole

Elever, lærere og foreldre beskriver Vahl som en tryggere og roligere skole enn tidligere. Kjente voksne på tvers av arenaer; klasserom, AKS, bibliotek og fritidsaktiviteter, gir ifølge informantene forutsigbarhet og trygghet. Denne stabiliteten virker å skape grunnlag for trivsel og reduserer konfliktnivået.

Foreldrene som deltok i fokusgruppen, forteller om et stort behov for et nærmiljøteam på skolen. Det blir sett på som en trygghet at det er voksne på skolen som ser barna.

”

Det er absurd at vi diskuterer om vi skal ha et nærmiljøteam eller ikke. Det vi bør diskutere er: Hvor stort nærmiljøteam er det behov for?

— Foreldreinformant

Informantene opplever at elevene får økt trivsel ved at barna føler mer tilhørighet gjennom fritidsaktiviteter og at de opplever

positive ting utenfor skolen. Elever som ikke er så mye sammen møtes på fritiden og får relasjon og kjennskap til hverandre. Elevene forteller selv at det hadde vært kjedeligere på skolen uten aktivitetene. De synes det er gøy å være på aktiviteter og at det er bedre enn å være hjemme og kjede seg.

Samlet viser funnene fra både elevundersøkelsen og intervjuene en opplevelse av økt trivsel blant elevene på Vahl skole. Lærere peker derimot på at noen barn med størst behov fortsatt ikke fanges opp, særlig der foreldre har lav deltakelse i nærmiljøet eller mangler språklig trygghet.

3

Flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det

Mellomliggende gevinst 3: Flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det

Basert på de kvalitative intervjuene tyder funnene på flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det. Nærmiljøteamet bidrar til at foreldrene har flere tilgjengelige personer å kontakte på skolen. Informanter på tvers av informantgruppene peker på at skole-hjem koordinator bidrar med viktig mangfoldskompetanse som gjør at foreldrene opplever en trygghet i møte med skolehverdagen. Skole-hjem koordinator henviser også foreldre til rette hjelpeinstanser i bydelen. Vi har ikke gjennom denne evalueringen tall på om det gjelder hele eller deler av foreldregruppa. Måloppnåelse på denne gevinsten virker å være tett knyttet til at nærmiljøteamet er tilgjengelig for foreldregruppa, eller støtter andre ansatte i å være tilgjengelige.

Foreldrene gir tilbakemelding til skolen om at det er fint å snakke med skole-hjem koordinator, og skole-hjem koordinator forteller at det er mange foreldre som tar kontakt. Foreldrene som deltok i fokusgruppen, bekrefter at det er viktig for foreldrene på skolen at det er ekstra ressurspersoner som sørger for godt skole-hjem samarbeid. Deres opplevelse er at det er viktig å ha et

nærmiljøteam på skolen. Informantene på skolen viser til at nærmiljøteamet bidrar, på lik linje som for elevene, at foreldre alltid har noen å komme til.

Foreldrene som deltok i fokusgruppen, uttrykker usikkerhet rundt hvordan tilbudet rundt nærmiljøteamet videreføres etter prosjektperioden og hvem de kan henvende seg til ved behov for støtte.

4

Flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag

Mellomliggende gevinst 4: Flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag

Basert på de kvalitative intervjuene tyder funnene på at flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag. Foreldrene som deltok i fokusgruppen, forteller at tilbudene som er satt i gang gjennom nærmiljøskoleprosjektet har bidratt til å gjøre skolen mer attraktiv. Lærere og foreldre forteller at foreldrene deltar mer på skolens aktiviteter, og er blitt bedre kjent med hverandre. Prosjektgruppa og ansatte på skolen forteller om økt deltakelse på foreldremøter, og at foreldrene møter opp på temamøter arrangert på skolen. Gevinsten om at flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag virker derfor å være oppnådd. Samtidig har vi ikke gjennom denne evalueringen tall på om det gjelder hele eller deler av foreldregruppa. Måloppnåelse på denne gevinsten virker å være tett knyttet til at nærmiljøteamet følger opp foreldregruppa.

Lærerne opplever at foreldrene tar hyppigere kontakt enn før. De forteller at deres opplevelse er at foreldre følger mer opp og er mer aktiv inn i skolehverdagen. Foreldre er med på ting og gir tillatelse til aktiviteter som de ikke gjorde før, noe informantene blant annet ser i sammenheng med at de får det forklart på en forståelig måte av skole-hjem koordinator. Enkelte peker på at det er de samme foreldrene som engasjerer seg hver gang, og at språk ofte er en utfordring.

Informantene på skolen forteller at de har sett økning på foreldremøter, men at ressurspersoner også har fulgt opp tett og ringt foreldre i forkant. De opplever engasjement på foreldremøter og temakvelder.

Foreldrene som deltok i fokusgruppen, forteller at en viktig gevinst for dem gjennom prosjektet er at foreldrene er blitt bedre kjent ved at de har fått arenaer hvor de kan møtes, slik som biblioteket og møteplassen for foreldre. Ifølge foreldrene bidrar dette også positivt på barna å se at foreldrene bygger relasjoner seg imellom. Bedre kommunikasjon og samhold mellom foreldrene er også observert av lærerne som peker på at foreldre har fått møteplasser som gjør at de bygger relasjoner som kan påvirke elevene positivt. Dette kan igjen bidra til å forebygge konflikter ved at foreldrene kjenner hverandre.

Som tidligere nevnt har vi ikke innhentet bredden av perspektiver fra foreldrene. Vi har derfor ikke datamateriale som kan beskrive hva som gjør at noen foreldre ikke engasjerer seg i barnas skolehverdag.

5

Foreldre opplever økt trygghet i foreldrerollen

Mellomliggende gevinst 5: Foreldre ved Vahl skole opplever økt trygghet i foreldrerollen

Vi har i denne evalueringen ikke tilstrekkelig dokumentasjon på helheten av opplevelsen til foreldrene når det gjelder økt trygghet i foreldrerollen. Det vi vet fra evalueringen er at skolen har arrangert foreldreveiledningskurs for foreldrene, og informanter som har hatt ansvar for foreldreveiledningskurset forteller at tilbakemeldingen er at foreldrene får bedre relasjon med egne barn og bedre samspill. Skolen opplever videre godt oppmøte på foreldreveiledningstilbudet. Gjennomføringen av foreldreveiledningstilbudet avhenger av at man er to personer, og vil ifølge informantene ikke kunne gjennomføres på skolen hvis ikke

skole-hjem koordinatør videreføres som en ressurs.

Foreldrene uttrykker bekymring for å la barna være alene i nærmiljøet. Aktivitetene som gjennomføres gjennom eller på skolen virker å bidra til økt trygghet for foreldrene.

6

Økt trygghet blant lærere i håndtering av elevsaker

Mellomliggende gevinst 6: Økt trygghet blant lærere ved Vahl skole i hvordan de håndterer elevsaker

Funnene tyder på at prosjektet har bidratt til at lærerne står tryggere i møte med komplekse elevsaker og har lavere terskel for samarbeid med foresatte og bydel. Nærmiljøteamet og koordinatørollene trekkes fram som avgjørende støttestrukturer av lærerne. Lærerne beskriver at de nå kan løse utfordringer i fellesskap i stedet for å stå alene.

Lærerne opplever at samarbeidet og kommunikasjonen med foreldregruppen er bedre, med lavere terskel for dialog og mer tillit. Den økte tryggheten blant lærerne virker å være knyttet til at man kan ta kontakt med både nærmiljøteamet, ledelsen og sosiallærer, og at de har en hjelpetelefon til disse rollene hvis det oppstår vanskelige situasjoner i klasserommet som det er behov for hjelp til å håndtere. Lærerne beskriver nærmiljøteamet som et sikkerhetsnett og støttesystem for lærerne til å klare å stå i krevende situasjoner:

”
“

Noen ganger er det ikke så mye som skal til, men hvis man skal gå på line og hvis det er et sikkerhetsnett der, så er det mye lettere – da kan man takle mer fordi man vet at man ikke er alene

— Lærerinformant

Skolen har parallelt med nærmiljøskoleprosjektet gjennomført

prosjektet *Økt livsmestring* hvor lærerne har fått opplæring i traumesensitiv kompetanse. Som tidligere nevnt kan dette også være med på å påvirke at lærerne opplever økt trygghet i håndtering av elevsaker.

Kompetansen og erfaringene som er bygget opp gjennom prosjektet, risikerer ifølge lærerne å gå tapt dersom koordinatørstillingene og nærmiljøteamet ikke videreføres i ordinær drift. Selv om lærerne opplever økt trygghet, støtte og motivasjon, er det en utfordring at kunnskapen og metodikken ikke fullt ut er overført til skolens ordinære praksis. Lærerne opplever at de allerede er presset på tid, og det vil være utfordrende å ta på seg oppgaver utover sine kjerneoppgaver. Enkelte lærere peker på at de som lærere i større grad også må tilegne seg kunnskap fra nærmiljøteamet i stedet for å hente dem inn hvis det oppstår situasjoner.

7

Økt leselyst blant elever

Mellomliggende gevinst 7: Økt leselyst blant elever ved Vahl skole

Basert på høyere utlånstall og en kvalitativ beskrivelse blant ansatte på skolen og foreldre om økt leselyst, kan man argumentere for at denne mellomliggende gevinsten er oppnådd. Hvorvidt dette gjelder kun deler av eller hele elevgruppen har vi ikke dokumentasjon på i denne evalueringen.

Lærere og biblioteklærer forteller om økt engasjement for lesing blant elevene og høyere utlånstall på biblioteket. Elevene har faste økter på biblioteket, og biblioteket er også åpent i storefri, noe elevene benytter seg av. Elevene bruker biblioteket som en praksisarena hvor de hjelper til med diverse, slik som utlån og sortering av bøker. Lærerne har hatt mer fokus på leselyst og leseglede og det pekes på at lærerne har også har fått en større bevissthet rundt leseglede. Bibliotekar gir råd og triks for å få elevene mer engasjert. At elevene har fått økt leselyst støttes også av

foreldrene. De forteller at bibliotekar er flink til å motivere og engasjere barna.

4.2 Sluttgevinster: Effekter på lang sikt

Videre beskrives en vurdering av om prosjektet Vahl nærmiljøskole har oppnådd sluttgevinstene for prosjektet. Dette er gevinster som forventes å inntreffe på et senere tidspunkt og som et resultat av måloppnåelse på de mellomliggende gevinstene. I denne evalueringen kan vi ikke konkludere med at prosjektet har ført til alle sluttgevinstene satt for Vahl nærmiljøskole. Hvorfor ikke sluttgevinstene er oppnådd kan handle om flere ting:

1. Prosjektet har pågått over for kort tid til at man kan se de ønskede gevinstene.
2. Det er flere ting som påvirker de ønskede sluttgevinstene som ikke kan påvirkes gjennom dette prosjektet, eksempelvis slik som boligpolitikk i bydelen o.l.

Selv om denne evalueringen ikke kan vise til måloppnåelse på alle sluttgevinstene, tyder de kvalitative intervjuene på at tiltakene som er satt i gang er viktige forutsetninger for å blant annet lykkes med å styrke grunnleggende ferdigheter blant elevene. Dette er sett i lys av argumentasjonen om at tiltakene er med å styrke læringsmiljøet for elevene og lærernes mulighet til å fokusere på undervisningen.

1 Økt kompetanse i grunnleggende ferdigheter

Sluttgevinst 1: Økt kompetanse i grunnleggende ferdigheter

Én av de uttalte sluttgevinstene var at elevene skulle ha økt kompetanse i grunnleggende ferdigheter. Det beste grunnlaget vi har for å vurdere denne er oppnådde resultater på nasjonale prøver for 5. trinn. Historisk har Vahl skole hatt relativt lave resultater på de

nasjonale prøvene i forhold til både Osloskolen som helhet og andre skoler i nærområdet. Når vi ser på resultatene (skalapoeng) de siste fire årene (tidligere resultater er ikke offentlig tilgjengelig), ser vi at 5.-klassingene ved Vahl skole har hatt en svak positiv utvikling i de grunnleggende ferdighetene mellom skoleårene 2022-23 og 2025-26. Merk at det er nye kull for hver måling, og det vil være naturlige variasjoner mellom dem.

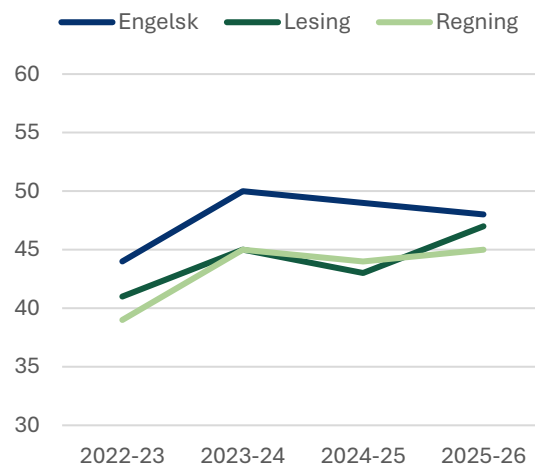
Engelsk: Elevene ved Vahl skole har gått fra et resultat på 44 skalapoeng for skoleåret 2022-23, til 48 skalapoeng i 2025-26.

Lesing: Elevene ved Vahl skole har gått fra et resultat på 41 skalapoeng for skoleåret 2022-23, til 47 skalapoeng i 2025-26.

Regning: Elevene ved Vahl skole har gått fra et resultat på 39 skalapoeng for skoleåret 2022-23, til 45 skalapoeng i 2025-26.

Figur 3
Nasjonale prøver

5. trinn, Vahl skole

Informantene peker i intervjuene på at økte tall på utlån av bøker og økt leselyst på sikt ville kunne bidra til økt kompetanse i grunnleggende ferdigheter. Bibliotekar i samarbeid med lærere og ledelsen utvikler i 2025 en ny leseplan. Lærerne peker på at de opplever mindre konflikter i klasserommet enn før, og at de da får større mulighet til å jobbe med grunnleggende ferdigheter. Både lærerne

og foreldrene opplever at elevene får viktige erfaringer fra fritidstilbudene som er direkte relevant for klasserommet. Elevene blir bedre kjent på fritidstiden, og gjennom eksempelvis idretten får de erfaringer med hvordan snakke med hverandre på en ordentlig måte og jobbe som et lag.

Lærerne peker på at trivsel og læring henger tett sammen: Når elevene føler seg trygge, lærer de bedre, og lærerne får mer ro til å undervise. Lærerne peker på at nærmiljøteamet bidrar til mye trygghet for elevene. Elevene har noen å gå til som de er trygge på og som alltid har tid til å møte dem:

”
“

Hvis man får det litt roligere generelt i livet sitt så er det lettere å faktisk lære seg å gange og dele – eller lese.

— Lærerinformant

Skoleeier sin opplevelse er også at skolen har fått mulighet til å fokusere mer på kjernevirksomheten enn før.

2 Flere elever i inntaksområdet begynner på Vahl skole

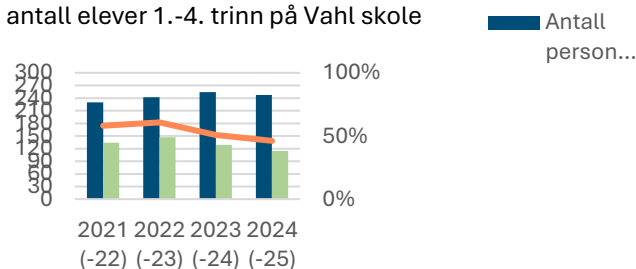
Sluttevinst 2: Flere elever i inntaksområdet begynner på Vahl skole

En av sluttgevinstene var at flere elever i inntaksområdet skulle begynne på Vahl skole. Denne andelen har historisk vært relativt lav for Vahl i forhold til andre skolekretser i Oslo. Når vi sammenligner antall personer i skolealder i Vahl skolekrets, med antall elever som går på Vahl skole de siste fire årene, ser vi imidlertid en tendens til at andelen har gått noe ned. Det innebærer at vi ikke kan konkludere med at tiltakene har bidratt til ønsket måloppnåelse for denne gevinsten.

Minstetrinn: I 2021 var det 230 personer i alderen 6 til 9 år som var bosatt i Vahl skolekrets, samtidig som det var 134 elever ved Vahl skole på 1. til 4. trinn i løpet av skoleåret 2021-22, tilsvarende 58 prosent, jamfør figur 1. I 2024 var tilsvarende andel 46 prosent.

Figur 1 Andel som går på Vahl skole

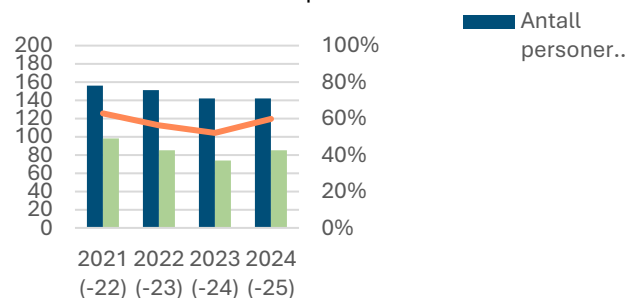
Antall personer 6-9 år i Vahl skolekrets ift. antall elever 1.-4. trinn på Vahl skole

Mellomtrinn: I 2021 var det 156 personer i alderen 10 til 12 år bosatt i skolekretsen og 98 elever på 5. til 7. trinn ved skolen i skoleåret 2021-22, tilsvarende 63 prosent, jamfør figur 2. I 2024 var tilsvarende andel 60 prosent. Dette er høyere enn de to foregående årene, men noe lavere enn i 2021.

Figur 2 Andel som går på Vahl skole

Antall personer 10-12 år i Vahl skolekrets ift. antall elever 5.-7. trinn på Vahl skole

Intervjuene med både de ansatte på skolen og foreldre viser at deres opplevelse er at skolen har blitt mer attraktivt som følge av nærmiljøprosjektet ved at man har flere

kompetente ansatte og at det er tilbud om fritidsaktiviteter. Samtidig peker informantene på bevisstheten om at dette er tiltak satt i gang basert på prosjektmidler, og at det har vært usikkerhet rundt videreføringen av aktivitetene.

3

Elevene ved Vahl skole opplever mestring i nærmiljøet

Sluttgevinst 3: Elevene ved Vahl skole opplever økt mestring i eget nærmiljø

I denne evalueringen har vi ikke dokumentasjon på eller kvalitative data på om denne gevinsten er oppnådd. Basert på funn fra intervjuene kan man argumentere for at økt deltakelse i fritidsaktiviteter og trivsel blant elevene vil kunne føre til dette på sikt.

4.3 Utilsiktede gevinster

I intervjuene ble informantene spurt hva de mener tiltakene har bidratt til for både elevene, lærerne og skolen. Både prosjektgruppa, ansatte og foreldrene pekte på

mange av gevinstene satt for prosjektet, noe som indikerer at det er god sammenheng mellom behov, tiltak og mål i prosjektet om Vahl som nærmiljøskole. I tillegg til dette var det også informanter som trakk fram at *helseperspektivet* ikke er gjenspeilet i gevinstkartet. Gjennom fritidsaktivitetene har elevene fått et langt høyere nivå av fysisk aktivitet i hverdagen. Dette kan bidra til mange helsefremmede faktorer for elevene både fysisk og psykisk ved at man får bedre søvn, økt energinivå og bedre evne til å konsentrere seg.

Lærere beskriver også økt motivasjon i skolehverdagen for egen del ved at det har vært et nærmiljøteam for å støtte dem i deres oppgaver og at det er satt i gang tiltak for å styrke trivsel for elevene. Dette har også

bidratt til at lærerne i større grad kan fokusere på undervisningen og sine kjerneoppgaver. Selv om dette ikke har vært en gevinst i seg selv, virker dette å være en positiv konsekvens av prosjektet som på sikt også er en faktor for å styrke elevenes grunnleggende ferdigheter.

5. Relevans: Er de rette tiltakene satt i gang for å møte behovene til Vahl skole?

Dette kapittelet belyser hvorvidt tiltakene ved Vahl nærmiljøskole er relevante og treffer de behovene prosjektet var ment å møte. Vi ser nærmere på hvordan utfordringsbildet ble definert, hvordan tiltakene er utviklet og forankret, og i hvilken grad de svarer ut skolens og nærmiljøets faktiske behov.

Relevansvurderingen bygger på logikken fra bidragsanalysen. Vi undersøker om tiltakene svarer på det identifiserte utfordringsbildet, og om de ser ut til å ha bidratt på måter som er i tråd med prosjektets hensikt og antakelser om virkning.

Bakgrunnen for dette grepet er at relevans er en forutsetning for måloppnåelse. Dersom tiltakene ikke svarer på reelle utfordringer i elevgruppen eller nærmiljøet, vil heller ikke ønskede gevinster kunne realiseres, uavhengig av kvaliteten på gjennomføringen. Vurderingen av relevans handler derfor ikke bare om hva som er gjort, men hvorfor det er gjort, og hvordan det er begrunnet og forankret i kunnskap og praksis.

Kapittelet bygger på prosjektets ulike faser, fra idé og konseptutvikling til implementering, for å vise hvordan Vahl skole, i samspill med bydelen og delprogrammet, har identifisert utfordringer, utviklet løsninger og tilpasset tiltakene underveis. I analysen vurderes også graden av brukerinvolvering og hvordan skolen har tatt utgangspunkt i forskning, erfaringskunnskap og lokale data i utformingen av tiltakene.

Vi undersøker med andre ord om de riktige tiltakene er valgt, hvordan de er forankret i skolens kontekst, og hvilke faktorer som har vært avgjørende for at de treffer målgruppen. Gjennom dette får vi også et bilde av hvilke elementer som fremstår som bærende i en nærmiljøskolemodell, og hvilke som krever ytterligere utvikling for å nå sluttmålene. Vi starter derfor med å beskrive hvilke behov prosjektet skulle møte.

5.1 Behovene: Et felles utgangspunkt

Prosjektet Vahl nærmiljøskole vokste fram som et svar på et sett av tydelige og sammensatte behov. Skolen står midt i et mangfoldig og levekårsutsatt område, der mange elever vokser opp med vedvarende lavinntekt, ustabile boforhold og begrenset tilgang til organiserte fritidsaktiviteter. Samtidig beskriver prosjektforslaget at skolen har et samfunnsoppdrag: Å fremme inkludering, fellesskap og læring for alle barn, uavhengig av bakgrunn.

Både lokale erfaringer ved skolen og tidligere undersøkelser (prosjektforslaget, u.å.) pekte på noen tilbakevendende utfordringer: Lav deltakelse i fritidsaktiviteter, svak foreldreinvolvering, og et behov for tettere samhandling mellom skole, bydel og tjenester rundt elevene. Mange foreldre opplevde det som krevende å orientere seg i bydelens tilbud, og skolen ønsket derfor å ta en mer aktiv rolle som bindeledd mellom familiene og nærmiljøet.

Behovet for å styrke foreldreinvolveringen og læringsstøtten hjemme hos elevene ble trukket fram som særlig viktig i prosjektforslaget. Flere lærere og foreldre opplevde at relasjonen

mellom skole og hjem trengte mer tillit og gjensidighet. I tillegg så skolen behovet for å bygge kapasitet i personalet, slik at lærerne fikk støtte i krevende elevsituasjoner og kunne bruke mer tid på undervisning og relasjonsbygging. Disse behovene ble til slutt formulert i et felles mål:

Å sikre at alle elever ved Vahl skole får en god oppvekst gjennom et samlet og styrket lag rundt barna – der skole, bydel og tjenester jobber helhetlig for å fremme trivsel, mestring og sosial deltakelse.

a. Prosjektets konseptfase

Med dette utgangspunktet gikk skolen inn i konseptfasen av prosjektet. Her handlet arbeidet om å omsette behovene til konkrete ideer og tiltak. Prosjektgruppen brukte både forskning, lokale kartlegginger og dialog med ansatte og foreldre som grunnlag.

Spørreundersøkelser på Vahl skole og FAFOs rapport for Bydel Gamle Oslo (Kallander, m.fl, 2021.) dokumenterte at få elever deltok i organiserte fritidsaktiviteter, og at mange familier ikke kjente til tilbudene i nærmiljøet. Erfaringene ble støttet av forskning (Arnesen & Hansen, 2024; Andersen & Arnesen, 2023) som viser hvordan fritidsdeltakelse fremmer både språk, integrering og sosial inkludering.

På bakgrunn av dette ble tre hovedgrep skissert:

- å styrke samarbeidet mellom skole og hjem
- å gjøre fritidstilbudene mer tilgjengelige og koordinerte
- å samle støttefunksjonene rundt eleven i et felles lag

Skolen involverte ansatte, FAU, foreldre og elever i utformingen av prosjektet. På et seminar for lærere ble behovet for et miljøteam løftet fram, et faglig støtteteam som kunne veilede lærerne i krevende situasjoner og følge opp elever med behov for ekstra støtte. Foreldrene ønsket på sin side tettere kontakt med skolen, enklere kommunikasjon og lavterskel møteplasser. Resultatet ble tre

hovedkonsepter som til sammen skulle utgjøre Vahl nærmiljøskole (prosjektforslag, u.å.).

5.3 Prosjektets tre hovedkonsepter

Vahl GO: En helhetlig satsing for å øke elevenes deltagelse i fritidsaktiviteter. Målet var å etablere en stilling som fritidskoordinator og et digitalt system for informasjon og påmelding, slik at barn i skolens nærområde lettere kunne delta i aktiviteter i bydelen.

Sammen for mestring: Et lag rundt eleven som skulle styrke skole-hjem-samarbeidet og koordinere innsatsen overfor sårbare familier. Teamet skulle bestå av sosiallærer, miljøarbeider og skole-hjem-koordinator, og jobbe med tidlig innsats og tverrfaglig samarbeid.

Utvikling av skolebiblioteket: Et sosialt og læringsfremmende møtested. Målet var å gjøre biblioteket til et lavterskeltilbud for elever og foreldre, med aktiviteter som fremmer språk, leselyst og felleskap.

Sammen representerte disse tre konseptene et helhetlig grep for å styrke både læringsmiljøet, trivselen og relasjonen mellom skole og nærmiljø.

5.4 Fra konsept til prosjekt: Justering og organisering

I gjennomføringen ble *Sammen for mestring* videreutviklet til et Nærmiljøteam (NMT) bestående av prosjektleder, fritidskoordinator og skole-hjem-koordinator. Teamet har hatt tett samarbeid med helsesykepleier og sosiallærer, og fungerer som et bindeledd mellom skole, bydel og familier.

Ifølge styringsdokumentet var tanken at ansattes samarbeid med Nærmiljøteam skulle lette håndteringen av enkeltsaker og gjøre hverdagen mer forutsigbar, både for elever og lærere (Styringsdokument, u.å.). Skolens egne midtveisundersøkelser viste at flere ansatte pekte på at teamet, i tillegg til å gjøre

hverdagen lettere, også hadde bidratt til å utvikle skolens profesjonsfellesskap og samarbeidsrutiner, særlig i arbeidet med inkludering og relasjoner (Tilleggssøknad, u.å.).

Skolen har samtidig deltatt i bydelens prosjekt «Økt livsmestring», og for å samordne innsatsen ble ansatte i nærmiljøteamet kurset som mentorer i dette programmet. Dette var et bevisst grep for å sikre helhetlig retning og læring på tvers av satsinger.

5.5 Eksempler på igangsatte tiltak og aktiviteter

Da prosjektet gikk inn i gjennomføringsfasen, ble ideene fra konseptfasen omsatt til et bredt spekter av konkrete tiltak. Disse ble strukturert rundt de tre hovedsatsingene: *Sammen for mestring*, *utvikling av skolebiblioteket* og *Vahl GO*.

Sammen for mestring omfatter tiltak som støtter både lærere og foreldre i arbeidet med relasjoner, dialog og elevoppfølging. Her finner vi foreldreveiledningskurs (ICDP) ledet av sosiallærer og skole-hjem-koordinator, temakvelder, rådgivning og en hjelpetelefon der lærere kan kontakte nærmiljøteamet ved behov. I tillegg ble det etablert systematisk samarbeid der bydelsaktører som Oslohjelpen, NAV og barnevernet er til stede på skolen.

Utviklingen av skolebiblioteket oppleves som viktig og kanskje et av de mest synlige tiltakene. Det oppleves av ansatte at biblioteket gradvis har blitt utviklet til en sosial møteplass for læring, språkstimulering og samvær. Elevene har fått faste biblioteksdager, og familier inviteres til åpne ettermiddager med høytlesning, bokutlån og aktiviteter. Biblioteklæreren har også tatt med foreldre og barn til Deichman for å gjøre dem kjent med byens kulturarenaer, et tiltak som er ment å både bygge leselyst og utvide familienes deltagelse i lokalsamfunnet. I tillegg til faste biblioteksdager får elevene bruke biblioteket som en praksisarena hvor de hjelper til med diverse, slik som utlån og sortering av bøker.

Vahl GO har på sin side koblet skolens innsats til fritidsarenaene. Fritidskoordinatoren har samarbeidet med lokale lag og organisasjoner, hjulpet til med påmelding og transport, og fulgt opp barn i overgangene mellom skole og fritid. Samtidig har skolen vært pådriver for å synliggjøre lavterskeltilbud i bydelen. Målet var at flere barn skulle delta i organiserte aktiviteter enn tidligere, og at fritidslivet i større grad skulle bli en del av skolens inkluderingsarbeid.

Etter hvert ble også et samarbeid med bydel om overgang fra barnehage til grunnskole etablert.

Samlet viser tiltakene hvordan skolen har oversatt prosjektets overordnede behov og mål til en rekke konkrete og lavterskelgrep som påvirker elevenes hverdag, både faglig, sosialt og relasjonelt.

5.6 Tiltak som er blitt skalert ned eller ikke satt igang

Selv om det ble iverksatt tiltak knyttet til alle behovene og de skisserte konseptene i idefasen, ble ikke alle planlagte elementer realisert fullt ut. Prosjektet måtte gjøre prioriteringer underveis, både av ressursmessige og organisatoriske grunner.

Det mest merkbare var at miljøarbeiderstillingen ikke ble besatt. Denne rollen var opprinnelig tenkt som en nøkkelressurs for veiledning og opplæring av lærere i krevende elev- og familiesituasjoner.

Videre ble overgangsarbeidet mellom barnehage og grunnskole ikke fullt ut integrert i prosjektets struktur, fordi det ble satt i gang i løpet av det siste året av prosjektet. Overgangsarbeidet er ikke tydelig koblet til bydelens øvrige tiltak.

Til slutt ble planen om et digitalt system for informasjon og påmelding nedskalert til et enklere, men funksjonelt, påmeldingssystem for fritidsaktiviteter. Valget gjorde løsningen mer brukervennlig og driftssikker, men innebar også et lavere ambisjonsnivå for digital samordning og datainnhenting.

5.7 Tiltakene oppleves å treffe behovene

Tiltakene ved Vahl nærmiljøskole er utformet med forankring i de behovene som ble identifisert i forkant av prosjektet. De springer ut av skolens egne erfaringer, bydelens erfaringer, tidligere forskning, samt ønsker og behov fra ansatte og foreldre. Tiltakene som er i gang oppleves som relevante for å møte behovene av samtlige informantgrupper som er intervjuet. Overordnet tyder funnene på at tiltakene som er satt i gang på Vahl skole er relevante og treffer de behovene prosjektet var ment å møte.

Det kommer samtidig fram at begrepet nærmiljøskole forstås noe ulikt blant informantene. For noen handler det først og fremst om hvordan skolen oppleves, som et sted med åpne dører, trygghet og tilstedeværende voksne. For andre ligger hovedvekten på skolens relasjon til foreldrene og dens rolle i barnas liv utenfor klasserommet. Enkelte beskriver nærmiljøskolen som en arena der det er kort vei til hjelp, og hvor skolen ikke bare støtter barna, men også foreldrene i å mestre hverdagen.

Denne variasjonen i forståelse gjenspeiler bredden i konseptet og viser hvordan nærmiljøskolen rommer både et faglig, sosialt og samfunnsbyggende perspektiv. Tiltakene treffer dermed ikke ett enkelt behov, men adresserer en helhet av utfordringer som preger skolens kontekst. Det er nettopp i samspillet mellom disse elementene; relasjonene, møteplassene og koordineringen, at prosjektets relevans for Vahl skole og dens nærmiljø blir tydelig.

6. Tiltak og forutsetninger: Er tiltakene gjennomført som planlagt?

For at prosjektet skulle nå målene har det vært sentralt at tiltakene er blitt gjennomført og implementert på en hensiktsmessig måte og at de identifiserte forutsetningene/suksessfaktorene har vært på plass.

I gevinstkartet for prosjektet er det beskrevet sentrale forutsetninger for å lykkes med gjennomføringen:

- God kommunikasjon med foreldregruppen
- God kommunikasjon og samarbeid med aktører i nærmiljøet
- God kommunikasjon og samarbeid med bydelen
- Motivasjon i personalet
- Finansiering av ressurser

Samarbeid er som tidligere nevnt trukket frem som en sentral forutsetning for å lykkes med tiltakene og vil derfor ha et ekstra fokus i dette kapittelet. Dette gjelder både samarbeid med bydelen og aktører i nærmiljøet, samt delprogram oppvekst og utdanning.

Videre følger en vurdering av om forutsetningene for tiltakene har vært på plass, og eventuelt hvilke andre suksessfaktorer som er identifiserte. Avslutningsvis peker vi på hva som har vært barrierene for gjennomføring av tiltakene og hvor forutsetningene eventuelt ikke har vært på plass.

Overordnet viser funnene at en viktig suksessfaktor er at prosjektet bygger på en tydelig forståelse av skolens utfordringer og at tiltakene er utviklet for å svare direkte på disse. Både Utdanningsetaten og prosjektgruppen fremhever at Vahl skole har hatt god innsikt i behovene blant både elever og foreldre. Dette har gitt grunnlag for å utforme tiltak som treffer, og en gevinststruktur som er realistisk og meningsfull for skolens ansatte. Prosjektledelsen og prosjektgruppa har hatt et tydelig strategisk rammeverk, mens ansatte, foreldre og elever har bidratt til praktisk utforming og justering underveis. Denne doble forankringen trekkes frem som en av hovedforklaringene på prosjektets treffsikkerhet og legitimitet.

6.1 Suksessfaktorer i gjennomføringen av tiltakene

God Ledelsesforankring og kultur for læring

Prosjektet har hatt sterk forankring i skoleledelsen, både i konsept- og gjennomføringsfasen. Rektor og prosjektleder har vært påkoblet og delaktige i utviklingen av tiltakene. Ledelsesforankring er avgjørende for læring og utvikling i organisasjoner (Irgens, 2022), og dette bekreftes også i Vahl-prosjektet.

Det har samtidig skjedd en kulturendring i kollegiet ifølge informantene på skolen, der personalet har fått fornyet tro på felles innsats og endringsarbeid. Dette virker å både ha vært en effekt og en drivkraft i prosjektet.

Lærerne beskriver økt åpenhet, samarbeid og stolthet, en «positiv giv» som henger sammen med gevinstene de ser hos elevene. Samtidig peker enkelte på at denne modningen tok tid, og at engasjementet økte først da lærerne selv erfarte resultatene hos elevene.

Tillit mellom skole og foreldre

Funnene viser at en gjennomgående suksessfaktor i alle igangsatte tiltak og aktiviteter, er den høye tilliten foreldre har til skolen. Skolen oppleves som en trygg og kjent arena, og foreldre lytter når informasjon kommer derfra.

Informantene forteller at tilliten har vært avgjørende både for å rekruttere foreldre til foreldreveiledningstilbud og for å motivere familier til å la barna delta i fritidsaktiviteter.

”
“

Foreldrene stoler veldig mye på skolen, og når [informasjonen kommer derfra] føles det trygt.

— Informant, prosjektgruppe

Når man lever under levekårsstress, kan det være krevende å forholde seg til mange instanser. Skolen kjenner foreldrene, og har kunnet sette sammen grupper og tilbud som er tilpasset familienes behov og kapasitet. Dette virker å være et viktig suksesskriterie for å nå målgruppen. Foreldrene har videre blitt involvert i både konseptfasen for prosjektet og har fått mulighet til å gi tilbakemeldinger underveis.

Godt samarbeid internt på skolen

Nærmiljøteamet er integrert i skolens drift og fungerer som en støtte til kjerneoppgavene, ikke et separat prosjektteam. Dette virker å være en suksessfaktor i gjennomføringen. Lærerne forteller at de opplever konkret nytte av teamets arbeid: Støtte i foreldresamtaler, hjelp i elevsaker og avlastning i komplekse situasjoner med elever og familier.

Ressurspersoner som helsesykepleier, sosiallærer og bibliotekar opplever også at Nærmiljøteamet bidrar til å styrke kvaliteten på deres arbeid, og at samarbeidet har ført til økt trygghet og felles forståelse i personalet. Et eksempel på hvordan aktørene jobber sammen er at når helsesykepleier har om temaer slik som kropp eller helse, kan bibliotekar sette frem bøker om tematikken, mens skole-hjem koordinator er med på å forklare eller trygge foreldre hvis det er tematikker de er usikre på.

”
“

Når jeg snakker om nærmiljøteamet blir jeg stolt. Her sitter foreldrekoordinator du kan bruke hen til dette. De får en gavepakke på kjøpet med at elevene begynner her.

— Informant, ansatt på skolen

Det har vært ukentlige møter mellom ledelse, sosiallærer og nærmiljøteamet hvor de har gjennomgått justering av kurs, drift og utvikling. Funnene tyder på at det har blitt

tettere samarbeid med lærerne over tid, der nærmiljøteamet har måtte definere sine roller.

Godt samarbeid med bydelen og fritidsaktører

Funnene tyder på at det har vært et godt samarbeid mellom skolen og fritidsaktører. Skolen har lykket med å få på plass samarbeid med aktører som Frigo (Fritid i Gamle Oslo) og Kigo (Kultur i Gamle Oslo). Skolen har videre etablert samarbeid med aktører som Oslohjelpa. Fritidskoordinator som et bindeledd mellom skole og bydel tyder også på at har fungert godt, hvor man samlet har fått opp deltakertallene på fritidstilbudene. En suksessfaktor i dette arbeidet virker å være at det har vært koordinatorene som har vært tett på familiene og hjulpet dem å navigere i riktig aktivitet, melde på eleven, følge opp deltakelse, o.l.

I prosjektet Vahl Nærmiljøskole gjennomføres det tiltak og aktiviteter som er i gråsonen i ansvarsområdene til skole og bydel. Eksempler på dette er koordinering og oppfølging av fritidstilbud og gjennomføring av foreldreveiledning. Overlapp i mandat og hvem som eier oppgavene har blant annet blitt diskutert i prosjektstyret. Informantene som er intervjuet reflekterer rundt behovet for at tilbudet burde være der elevene er, og at det er viktig at tjenestene er tilgjengelige for elevgruppen. Tidligere utredninger og undersøkelser i bydelen viser at nettopp tilgjengelighet er en utfordring. En informant fra prosjektgruppa opplever at det er viktig at man ikke har en silotenkning på disse områdene, men har hovedfokus på elevene og foreldrene sine behov. Siloene kan være hinder for utvikling, og kan skape barrierer for at man ikke prøver ut noe fordi det ikke ligger under sitt mandat. I prosjektet tyder funnene på at man har sett bort fra disse siloene og tenkt helhetlig rundt følge opp familiene. Et godt samarbeid mellom skole, bydel og fritidsaktører virker derfor å være et viktig suksesskriterie i gjennomføring av tiltakene. På en andre siden har ikke prosjektet tegnet opp klarere linjer eller ansvarsområder i løpet av

prosjektet, og har heller ikke laget en plan for hva som er hvem sitt ansvar ved en eventuell videre implementering.

Viktig støtte fra delprogram oppvekst og utdanning i utviklings – og gjennomføringsfase

Skolen har mottatt både økonomisk, faglig og prosessuell støtte fra delprogram Oppvekst og utdanning. Den økonomiske støtten har bidratt til å finansiere sentrale ressurser slik som prosjektleder, skole-hjem koordinator og tidligere bibliotekar. På denne måten har støtten bidratt til en viktig forutsetning i prosjektet om finansiering av ressurser.

Støtten fra delprogrammet har vært rettet mot utvikling av tiltak, utarbeidelse av gevinstkart og konkretisering av resultater. Funnene viser at delprogrammet har vært en viktig sparringspartner for prosjektledelsen på Vahl skole. Informantene beskriver delprogrammet som en faglig og strategisk støttefunksjon som hjelper skolene å «løfte blikket» og oversette lokale initiativ til tydelige tiltak med målbare gevinster. Prosjektledelsen ved Vahl trekker særlig fram arbeidet med gevinstkartet som nyttig og relevant, og at støtten fra delprogrammet har bidratt til å konkretisere skolens idéer og gjøre intensjonene mer gjennomførbare i praksis.

Prosjektledelsen vurderer støtten fra delprogrammet som svært relevant og nyttig, særlig i oppstarts- og gjennomføringsfasen. Delprogrammet har bidratt til profesjonalisering, struktur og målretting av prosjektet. Prosjektledelsen peker på at støtten har vært avgjørende for å drifte prosjektet.

Samtidig peker informanter fra både skolen og bydelen på at det ikke har eksistert en tydelig plan for hva som skjer dersom man oppnår gode resultater og hvem som tar ansvaret videre. Funnene fra evalueringen tyder på et behov for en dialog mellom bydel og skole på eiernivå, for å sørge for felles forståelse av behov og videre implementering. Dette burde vært forankret i oppstarten, og vil bli viktig

fremover i arbeidet. Selv om ansvaret ligger på eiernivå for skole og byde, tyder funnene på at det hadde vært nyttig at delprogrammet, gjennom prosjektutviklerne, kunne vært med på å fasilitere denne dialogen ved oppstart av prosjektet.

Informantene i prosjektledelsen og bydelen viser til at innspill fra styringsgruppa har vært nyttig i prosjektgjennomføringen. Samtidig pekes det på noe ujevn møtestruktur og involvering av styringsgruppa.

Overordnet viser funnene at støtten fra delprogram oppvekst og utdanning har vært sentral for at prosjektledelsen kunne drifte prosjektet på en god måte, ved at de har fått hjelp og sparring underveis i prosjektperioden. Støtten fra delprogrammet til å løfte blikket og til å konkretisere mål og gevinster virker å ha vært særlig nyttig. Dette har bidratt til å sikre sammenheng mellom behov, tiltak og gevinster.

6.2 Barrierer i gjennomføring av tiltakene

Utfordringer med rekruttering og deltakelse i oppstarten av tiltakene

Funnene viser at en barriere i gjennomføringen har vært å rekruttere foreldre og elever til tilbudene. I oppstarten av foreldreveiledningstilbudet opplevde prosjektet utfordringer med å rekruttere deltakere. Sosiallærer og skole-hjem-koordinator brukte mye tid på å informere og bygge tillit før deltakelsen økte året etter. De forteller at de prøvde og feilet med ulike former for informasjon og tolkebruk før de fant gode løsninger. Også for fritidsaktivitetene var det nødvendig med aktiv overbevisning av foreldre, særlig for å vise verdien av at elevene deltar i aktiviteter utenfor skolen. Dette krevde målrettet kommunikasjon og oppfølging.

Utfordringer med organisering og kontinuitet

Prosjektet har hatt enkelte organisatoriske utfordringer underveis prosjektperioden som har påvirket gjennomføringen. Fritidskoordinatoren var plassert i ulike team i bydelen, og det tok tid å finne en stabil rigg for samarbeid mellom skole og bydel. Da koordinatoren sluttet og prosjektleder overtok oppgavene, mistet skolen et viktig bindeledd.

Informanter peker på at ulike mål og mandat mellom skole og bydel kan gjøre samarbeidet krevende. Bydelen har mange parallelle satsinger, der Vahl-prosjektet utgjør bare én del. Dette påvirker kapasitet og prioritering i samarbeid på tvers.

Uforutsigbarhet rundt prosjektstillinger og risiko for tap av kompetanse

Mangel på kontinuitet er en gjennomgående barriere. Flere nøkkelroller i prosjektet er midlertidige, og ansatte uttrykker usikkerhet om hvordan funksjonene skal videreføres. Dette har skapt en opplevelse av ustabilitet og utydelighet, både blant prosjektansatte og resten av personalet.

Gjennomføring og måloppnåelse knyttet til ekstra ressurser – mangel på bærekraft i tiltakene

Funnene tyder på at opplevd måloppnåelse og nytte av tiltakene i stor grad virker å være knyttet til de ekstra ressursene gjennom prosjektet. Det vil si at skolen har et nærmiljøteam med prosjektleder og skole-hjem koordinator og tidligere fritidskoordinator som har vært godt egnet til å utføre sine oppgaver. Funnene tyder på at det er ressursene i seg selv og hva de bidrar med av ekstra kompetanse og arbeidskraft som påvirker måloppnåelse. De ekstra ressursene har jobbet sammen med resten av personalet på skolen, og styrket kjerneoppgavene til lærerne gjennom sine aktiviteter. Dette virker å ha vært hovedfokuset til ressursene, og i mindre grad kompetanseoverføring til personalet i hvordan de kan integrere og videreføre deres oppgaver i videre drift. Samtidig har det blitt utviklet materiell i form av blant annet en årsplan for skole-hjem

samarbeidet for lærerne. Funnene tyder på at det derimot er ulikt hvordan lærerne har tatt dette i bruk, og det er derfor et ønske om å få dette inn i skolens rutiner. Lærerne forteller om et engasjement for prosjektet og at det har påvirket deres arbeidsdag positivt, men at det ikke er kapasitet til å overta oppgavene som nærmiljøteamet har ansvaret for.

”
“

Hvis prosjektet hadde blitt avsluttet, hadde det ikke fungert lenger. jeg tror ikke at ledelsen eller lærerne har tid til å gjøre det, med mindre vi får midler til å gjøre noe annet. Det avhenger av at det er noen som er i de stillingene.

— Lærerinformant

Planen fra oppstart av prosjektet var at prosjektleder og skole-hjem koordinator skulle inn i skolens ordinære drift ved prosjektets slutt. I løpet av prosjektperioden har det vært færre søkere til skolen, noe som påvirker budsjettet og mulighet til å videreføre ressursene på ordinært budsjett. Biblioteklærerstillingen ble implementert i skolens ordinære drift fra januar 2025 (Områdesatsingene i Oslo, 2024).

Vahl skole har gjort aktiviteter og oppgaver som tradisjonelt tilfaller bydelen. Det vil si at man har en ressurs som koordinerer fritidstilbud og aktiviteter som foreldreveiledningstilbud på skolen. Som tidligere nevnt opplever skolen at de evner å bygge tillit og relasjon til foreldrene som gjør det lettere for dem å ta disse rollene, heller enn bydelen. Informanter fra bydelen peker på at man i arbeidet med å få flere elever til å delta i fritidstilbud har jobbet på et mer operasjonelt nivå heller enn å endre på strukturer. Det vil si at en dedikert ressurs i form av fritidskoordinator har hatt ansvar for å koordinere og følge opp elevene og foreldrene tett, men det har ikke vært noen større endringer i strukturene som vil fortsette uavhengig av prosjektet. Det er i dag ingen konkret plan for hvordan disse rollene og

aktivitetene kan videreføres i samarbeid med bydelen. Informanter fra prosjektet forteller at det ikke ble gjort tydelige nok avklaringer mellom skole og bydel rundt videre implementering i oppstarten, og at det ikke ble avklart hva som var de ulike aktørene sine roller videre etter prosjektslutt.

Informantene i prosjektgruppa forteller at noen av tilbudene og de etablerte samarbeidene med fritidsaktører vil kunne fortsette etter prosjektslutt. Skolen har opprettet relevante samarbeid med ulike fritidaktører i bydelen som er viktig for eventuelt videre arbeid. Samtidig er det behov for å følge opp de elevene og familiene som er mest sårbare, både når det gjelder hjelp til å melde seg på fritidsaktiviteter og følge opp at elevene møter opp. I lys av dette argumenterer informantene for at det er viktig at det er en dedikert ressursperson som har tid og mulighet til å holde i det.

Basert på funnene over finner vi to utfordringer når det gjelder bærekraft og mulighet for å videreføre i ordinær drift:

Mangel på plan for videre implementering og videreføring av tiltakene mellom skole og bydel i oppstarten. Dette kan bidratt til at det nå er uklart for aktørene hva som er veien videre og som igjen påvirker bærekraften i tiltakene.

Måloppnåelsen til tiltakene virker i stor grad å være knyttet til de ekstra ressursene. Ressursene er innrettet slik at de skal styrke lærernes kjerneoppgaver. Disse personene gjør noe ekstra, i tillegg til at de har viktig kompetanse og evne til å bygge tillit med elever og foreldre. Vi tolker funnene slik at det har vært mindre fokus på kompetanseheving eller kompetanseoverføring til resten av personalet, eller en plan for hvordan andre ansatte kunne videreføre disse oppgavene. Dette begrunnes i mangel på ressurser og kapasitet. Skolen har i dag ikke et eget miljøteam, og ekstra oppgaver vil derfor tilfalle ledelsen, lærerne, helsesykepleier og sosiallærer. Noen av effektene virker også å være koblet til at det er ekstra ressurspersoner på skolen som elevene av tillit til.

I lys av at funnene kan man argumentere for at tiltakene ikke er bærekraftige siden det ikke er etablert systemer eller prosesser for å videreføre tiltakene og effektene over tid, og at de effektene man i stor grad er koblet til ressursene for prosjektet (DFØ, 2025).

”
“

«Når man har hatt et godt system så tar det tid å bygge opp. Hvis man begynner da å fjerne ting. Og andre prøver å gjøre de oppgavene, så går det på bekostning av noe annet. Når vi jobber med mennesker, så blir det lett for høye emosjonelle krav og da blir vi ikke fornøyd med jobben vår. Det gir meg en trygghet også at elevene er på fritidsaktiviteter og har det bra. De har andre voksne å spille på.»

— Ansatt på skolen

7. Forbedringspunkter: Hvor går veien videre?

I dette kapitlet oppsummerer vi evalueringens samlede vurderinger og peker på forbedringspunkter og læringspunkter fra arbeidet med *Vahl nærmiljøskole*. I kapitlet belyses hva som har vært prosjektets styrker og utfordringer, og vi drøfter hvilke forutsetninger som må være til stede for at nærmiljøskolemodellen skal kunne videreføres.

Den samlede vurderingen bygger på evalueringens vurderinger knyttet til i hvilken grad tiltakene har truffet de identifiserte behovene, hvilke forutsetninger som har vært avgjørende for gjennomføring og måloppnåelse, hvilke resultater og gevinster som er oppnådd, og hvor prosjektet står i endringsprosessen, samt hva som kreves for å sikre bærekraft og videreføring etter prosjektperioden.

Tilnærmingen følger logikken i evalueringens endringsteori og vi vurderer hvor langt Vahl nærmiljøskole har kommet i gjennomføringen, fra etablering av tiltak, via strukturell forankring og til institusjonalisering og eierskap.

7.1 Tiltakene er relevante og forankret i reelle behov

Vahl skolekrets har en elevgruppe med ulike og sammensatte forutsetninger. En høy andel barn har innvandrers- og fluktbakgrunn, mange familier lever med lav inntekt, boligetableringen i området er lav og mobiliteten er høy. Dette gir et oppvekstlandskap der språk, stabilitet, relasjoner og foreldresamarbeid blir særlig avgjørende for elevenes læring og trivsel (se kapittel 2). Forskning viser at dette er særlige riskofaktorer for utenforskap (se blant annet Bakken & Andersen, 2022; Desforges & Abouchaar, 2003; Fafo, 2024; Hattie, 2023; OECD, 2023). Utfordringene handler ikke om enkeltbarn eller familier, men om strukturelle faktorer som påvirker barns muligheter til å lykkes i skolen.

Det er i dette bildet utprøvingen av en nærmiljøskolemodell på Vahl må forstås. Modellen springer ikke ut av en «krevende elevgruppe», men av rammevilkår som gjør at skolen må jobbe på andre måter enn en ordinær skole for å oppfylle sitt mandat. Når barn starter med ulike utgangspunkt, må skolen ikke bare undervise i fag, den må bygge bro mellom hjem, nærmiljø og tjenester. Dette er kjernen i nærmiljømodellen på Vahl: Å skape like muligheter gjennom støtte, relasjoner og tidlig innsats.

Dette arbeidet kan også ses i lys av intensjonene i oppvekstreformen, som legger vekt på tidlig innsats, tverrfaglig samarbeid og et helhetlig støtteapparat rundt barn og familier, med skolen som en sentral aktør i barnas oppvekstmiljø. Erfaringene fra Vahl viser hvordan slike prinsipper kan omsettes til praksis, når skolen fungerer som brobygger mellom hjem, nærmiljø og tjenester for å styrke barnas læringsutbytte og livsmestring.

Evalueringen viser at tiltakene som er utviklet og gjennomført ved Vahl skole springer ut av faktiske og dokumenterte behov i nærmiljøet. Tiltakene treffer særlig på utfordringer knyttet til foreldreinvolvering, deltakelse i fritidstilbud, språkbarrierer og sosial ulikhet. Prosjektet

bygger på en forståelse av at skolen, i et levekårsutsatt område, må arbeide utover det rent faglige mandatet for å lykkes med læring.

Innsatsen har vært målrettet og helhetlig, med tiltak som utfyller hverandre:

- Skole-hjem-koordinatoren har jobbet for å styrke dialog og tillit mellom skole og foreldre.
- Fritidskoordinatoren har jobbet med sosial inkludering og for å gjøre fritidsaktiviteter mer tilgjengelige for elevene.
- Via biblioteksatsingen har det blitt jobbet for å gi elever et nytt forhold til lesing, samt fungere som en sosial møteplass for familier.

Dette er tiltak som ifølge både ansatte og foreldre fungerer fordi de er konkrete, tillitsbaserte og nært på elevenes hverdag.

7.2 Forutsetningene har i stor grad vært til stede

Funnene viser at flere av forutsetningene for å lykkes med tiltakene har vært på plass i dette prosjektet. Prosjektet har vært drevet frem av kompetente ansatte, tydelig ledelse og forankring i skolens kultur, og det har vært et konstruktivt samarbeid med bydelen.

Delprogrammet *Oppvekst og utdanning* har bidratt med finansiering, metodisk støtte og prosessuell sparring som har gitt retning og faglig tyngde. Prosjektledelsen beskriver at støtten fra delprogrammet har hjulpet dem å «løfte blikket», fra daglig drift til mer strategisk refleksjon. Dette har gjort det mulig å strukturere arbeidet gjennom gevinstkart, systematiske refleksjoner og tydelige målbilder.

Samtidig peker flere informanter på uklarheter i rolle- og ansvarsdeling mellom skole, bydel, utdanningsetaten og delprogrammet når det

gjelder videre implementering. Det har manglet en felles plan for videreføring og for hvem som skal eie og drifte tiltakene når prosjektmidlene opphører.

7.3 Prosjektet har oppnådd flere mellomliggende gevinster

Prosjektet har gitt resultater på flere av de mellomliggende nivåene i endringsteorien:

- Økt trivsel blant elever ved Vahl skole
- Flere barn ved Vahl skole deltar i fritidsaktiviteter
- Flere foreldre opplever å få hjelp når de trenger det
- Økt trygghet blant lærere ved Vahl skole i hvordan de håndterer elevsaker

Prosjektet har også gitt delvis resultater på de mellomliggende gevinstene; flere foreldre engasjerer seg i barnas skolehverdag og økt leselyst blant elever på Vahl skole.

Disse gevinstene samsvarer med målene for prosjektet og gir indikasjoner på reell endring. Samtidig viser evalueringen at tiltakene er etablert og fungerer, men strukturell forankring og bærekraftige ordninger gjenstår.

7.4 Sluttgevinster er ikke oppnådd - ennå

Evalueringen kan ikke dokumentere sluttgevinster som økt læringsutbytte eller varig sosial utjevning. Mulige forklaringer på dette kan både være at det er for tidlig i prosessen til at det er relevant å se til måloppnåelse på sluttgevinstene, og at det er flere ting som påvirker sluttgevinstene enn kun tiltakene. Til tross for at denne evalueringen ikke kan vise til måloppnåelse på sluttgevinstene, viser funnene at prosjektet har skapt bedre forutsetninger for læring for elevene. Informantene på tvers av nivåer

uttrykker bred enighet om at tiltakene er nødvendige for å nå sluttgevinstene på sikt.

Det vi imidlertid kan se, er at prosjektet har skapt bedre forutsetninger for læring ved å styrke relasjoner, tillit og tilhørighet, faktorer som forskningen peker på som grunnleggende for læringsresultater og gjennomføring (se blant annet Korpershoek, m. fl., 2020; Epstein, 2018). Eller som en lærer uttrykte det:

”
“

Forebygging koster, men effekten synes først om 20 år.

— Lærerinformant

7.5 Manglende bærekraft og strukturell forankring

En hovedutfordring for måloppnåelse i prosjektets sluttgevinster, er mangelen på plan for overføring til drift og finansiering. Når prosjektmidlene avsluttes, er det risiko for at erfaringer og kompetanse går tapt. Flere informanter peker på at prosjektet ikke har skapt varige strukturer for samarbeid mellom skole og bydel, og at ansvarsgrensene i mandatet fortsatt er uklare.

Dette gjelder særlig i spørsmål om hvem som skal finansiere og eie støttefunksjoner som skole-hjem-koordinator og fritidskoordinator. Prosjektet illustrerer dermed et strukturelt spenningsfelt mellom forebyggende arbeid og pedagogisk arbeid.

Det har også vært begrenset kompetanseoverføring fra nærmiljøteamet til resten av personalet. Dette har ført til at mye av verdien i prosjektet er personavhengig, og ressursene som tilfører mest, er de samme som forsvinner når prosjektet avsluttes.

Dette peker flere av informantgruppene på som bekymringsfullt, blant annet fordi fraværet av strukturell forankring gjør arbeidet sårbart i møte med en elevgruppe som har behov for kontinuitet, relasjonell stabilitet og

tidlig innsats. Dersom nøkkelressurser forsvinner uten at det finnes personer eller strukturer som kan videreføre arbeidet, vil mange av de positive effektene som er observert, særlig innen foreldreinvolvering, relasjonsbygging og sosial inkludering, kunne svekkes raskt. Utfordringen handler derfor ikke bare om at kompetansen ikke er overført, men at de rollefunksjonene som har båret arbeidet ikke ligger innenfor skolens ordinære rammer og bemanning. Uten et miljøteam eller tilsvarende støttefunksjoner vil skolens kapasitet til å ivareta elevgrupper med sammensatte behov reduseres, og flere av grepene som har styrket læringsmiljøet risikerer å bli personavhengige og kortvarige. På sikt kan dette gjøre det mer krevende for skolen å håndtere de strukturelle risikofaktorene som preger elevgruppen, noe som igjen kan påvirke både læringsmiljøet og skolens evne til å oppfylle sitt mandat i tråd med intensjonene bak prosjektet.

”
“

[Jeg er] Bekymret for perioden etter at prosjektet er avsluttet. En ting er de voksenpersonene som er knyttet til prosjektet, som bidrar til miljø og til å avlaste lærere, tar ansvar for temakvelder og lager møtearenaer for foreldre. Mangel på dette vil skape dårlige læringsmiljø og mer støy. Ta vekk fokus for annen type aktivitet som går på det psykososiale. At skolen blir en arena der det er mindre aktivitet på ettermiddagstid. At det er mindre plussider ved å velge Vahl for sitt barn. Jeg tror det ville vært dumt.

— Foreldreinformant

7.6 Udekkede behov og videre forutsetninger

Evalueringen viser at det fortsatt gjenstår flere behov som må adresseres for at skolen fullt ut skal kunne realisere de ønskede sluttgevinstene. Et gjennomgående tema er mangelen på tilstrekkelige ressurser til å møte barn med særskilte behov og familier i sårbare

situasjoner. Flere informanter peker på at behovet for individuell oppfølging og støttetiltak fortsatt er stort.

Videre fremkommer det at foreldrearbeidet, til tross for gode resultater, i hovedsak har engasjert foreldre som skolen allerede har hatt en relasjon til tidligere. For å oppnå varig endring i relasjonsarbeidet knyttet til hvilke foreldre skolen når ut til, må skolen utvikle metoder som når bredere ut og engasjerer hele foreldregruppen, særlig de som tradisjonelt står lengst unna skole-hjem-samarbeidet.

Et annet forbedringsområde gjelder overføring av kompetanse fra nærmiljøteamet til skolens øvrige personale. Prosjektet har i stor grad vært personavhengig, og erfaringene viser at mer systematisk opplæring og intern forankring er nødvendig for å bevare kompetansen når prosjektressursene fases ut. Dette forutsetter også motivasjon og kapasitet i personalet for læring og utvikling.

Det fremstår også som et behov for tydeligere og mer forpliktende strukturer for samarbeid og oppfølging mellom skole og bydel. Ansvarsdelingen mellom aktørene er ennå ikke fullt ut avklart for veien videre. Selv om bydelen har ansvaret for fritidstilbud og tilgjengeliggjøring av disse, er det i praksis foreldrene som må sørge for at barna faktisk deltar. Samtidig ligger skolens ansvar i å sikre at elevene trives og lærer så mye som mulig i skoletiden.

Men hva skjer i mellomrommet? Hvem har ansvaret for at barn som lever med høy grad av levekårsstress og minoritetsstress får mulighet til å delta i fritidsaktiviteter, og hvem sørger for at de møter på skolen med best mulige forutsetninger for læring? Disse spørsmålene illustrerer et strukturelt spenningsfelt mellom bydelens, skolens og familiens roller, et rom der intensjonene er gode, men hvor koordineringen fortsatt kan styrkes.

7.7 Refleksjoner og veien videre

Vahl skole så et tydelig problem på sin skole: Lav deltakelse i fritidsaktiviteter, lite opplevd foreldreinvolvering og behov for et mer helhetlig lag rundt elevene. Gjennom nærmiljøskolekonseptet ble disse utfordringene møtt med tiltak som bygger på både forskning, erfaring og lokal innsikt. Tiltakene har blitt utviklet stegvis, justert underveis og implementert i tråd med skolens kapasitet og kultur. Resultatet er et sett med praksiser og ressurser som oppleves som relevante, realistiske og virkningsfulle av både ansatte, foreldre og elever.

Samtidig peker prosjektgruppen på noen uforløste ambisjoner. Enkelte planlagte roller og strukturer ble ikke realisert, og det gjenstår spørsmål om hvordan erfaringene kan overføres til varige ordninger når prosjektmidlene forsvinner. Dette viser at utviklingsarbeidet ikke bare handler om å iverksette tiltak, men også om å bygge systemer som tåler tid, endring og utskifting av personer.

Prosjektet demonstrerer hvordan en nærmiljøbasert skolemodell kan gi bedre læringsmiljø, styrket fellesskap og høyere trivsel for elever, lærere og foreldre. Samtidig viser det hvor krevende det er å skape bærekraftige strukturer når støtteordningene, for slike modeller og tiltak er midlertidige.

Nærmiljøskolen utfordrer og utvider forståelsen av skolens mandat. I et levekårsutsatt område kan man argumentere for at opplæringsoppdraget også handler om sosial utjevning, tillitsbygging og livsmestring, for at alle barn skal ha gode forutsetninger for å lære. I forlengelsen av dette kan man derfor se arbeidet ikke som et tillegg til skolens oppdrag, men som en forutsetning for å oppfylle det.

Samtidig viser funnene at dette er oppgaver som ikke kan legges på lærere alene. Skal en nærmiljøskole lykkes, må man tenke nytt om ressursbruk, bemanning og rollefordeling. Flere av ressursene og tilbudene ligger på bydelsnivå, og det er derfor nødvendig å sikre

et gjensidig forpliktende samarbeid mellom skole og bydel, støttet av tydelige strukturer for ansvarsdeling.

I gråsonen mellom mandat og oppgavefordeling må dette løftes til et høyere nivå, både administrativt og politisk. Det handler ikke bare om å videreføre stillinger eller tilbud, men om å tenke nytt om hvordan ressurser, ansvar og oppgaver fordeles mellom nivåene i kommunen for å møte de faktiske forholdene på skoler i levekårsutsatte områder.

Prosjektets dilemma

Prosjektet har skapt resultater og bidratt til et tryggere og mer inkluderende læringsmiljø for elever, foreldre og lærere. Likevel er det foreløpig ingen plan for hvem som skal ta arbeidet videre når prosjektperioden avsluttes. De mest virkningsfulle tiltakene, som foreldresamarbeid, sosial inkludering og relasjonelt arbeid, er i stor grad knyttet til ekstra ressurser, og ikke integrert som faste strukturer i skolen.

Fraværet av en tydelig ansvarslinje innebærer en risiko. Dersom ingen aktører tar eierskap til videreføring, kan skolens evne til å møte elevgruppens behov svekkes raskt. Erfaringene viser at elevgruppen har behov for kontinuitet, relasjonell stabilitet og tidlig innsats, men disse forutsetningene for læring står i fare for å svekkes hvis tiltakene ikke forankres strukturelt.

Kjernen i problemstillingen er dermed:

- Hvem skal sikre at det som fungerer videreføres og deles videre?
- Hvem har ansvar for å omgjøre prosjektkunnskap til drift?
- Og hva skjer med elevene dersom ingen gjør det?

Hvis dette ikke avklares på systemnivå, peker evalueringen på at gevinster kan forsvinne, og belastningen på skolen øker – samtidig som risikoen for utenforskap og ulikhet består for elevene på Vahl, som lever med en betydelig høyere grad av levekårsstress enn, sammenlignet med øvrige bydeler i kommunen.

8. Anbefalinger til veien videre

Evalueringen viser at tiltakene har resultert i konkrete gevinster, særlig knyttet til foreldresamarbeid, fritidsdeltakelse, språkstøtte og relasjonelt arbeid. Samtidig er det tydelig at mye av dette har vært mulig fordi prosjektet har hatt ekstra ressurser. Dersom disse ressursene blir borte, står også flere av gevinstene i fare for å forsvinne. Dette reiser et grunnleggende spørsmål om bærekraft: Hvordan kan de mest virkningsfulle elementene videreføres når prosjektperioden avsluttes?

Anbefalingene som følger, retter seg derfor mot hvordan kompetansene, erfaringene og gevinstene kan videreføres og gjøres bærekraftige. Dette prosjektet går på tvers av ansvarsområder for oppvekst og opplæring. Det er begrenset handlingsrom på skolenivå alene. Hoveddelen av anbefalingene er derfor rettet mot et ledelses- og eiernivå. Vi har likevel inkludert noen forslag til hvordan skolen kan jobbe for at deler av *kunnskapen* fra prosjektet videreføres.

For veien videre ser vi et behov for en tydeligere fordeling av ansvar: **Hvem tar eierskap til læringen fra prosjektet? Hvordan sikres kontinuitet for elever, foreldre og ansatte når prosjektet avsluttes? Og hvordan kan resultatene fra prosjektet ses i sammenheng med en mer helhetlig tilnærming til elever som vokser opp i levekårsutsatte områder?**

Med bakgrunn i funnene fra evalueringen foreslås anbefalinger på tre nivåer: Oslo kommune/Utdanningsetaten, mellom skole og bydel og skolenivå.

Tiltakene retter seg ikke mot å videreføre én modell, men mot å gi barn i levekårsutsatte områder like muligheter som øvrige barn i Oslo og Norge, gjennom tidlig innsats, relasjonelt arbeid og strukturer som støtter skolens mandat. Tiltakene er ment å ses i sammenheng og bygger på hverandre.

Figuren nedenfor viser de tre nivåene som anbefalingene foreslås på: systemnivå (kommune/UDE), samarbeidsnivå (bydel og skole) og praksisnivå (skole).

Oslo kommune / Utdanningsetaten

Vahl nærmiljøskole viser at det finnes et potensial i å se skolen som en sentral aktør i lokalsamfunnets sosiale infrastruktur. Samtidig peker evalueringen på en kjent utfordring i skoleutvikling generelt: Prosjektarbeid skaper gode løsninger, men når prosjektperioden er over, står skolen igjen uten ressurser og rammer til å videreføre det som fungerer. Dette gjelder særlig tiltak som bygger på relasjoner, tilgjengelighet og støtte i hverdagen, nettopp de elementene som har vist seg å være mest virkningsfulle ved Vahl.

For en elevgruppe som lever med høy grad av levekårs- og/eller minoritetsstress, vil læring ofte forutsette at skolen også håndterer andre faktorer og barrierer før faglig utvikling kan skje. Denne typen arbeid går ut over skolens tradisjonelle mandat, og berører oppvekstfeltet bredere, inkludert helse-, fritids-, familie- og tjenestesamarbeid. Samtidig er disse tjenestene i dag delt inn i ulike ansvarsområder, og samarbeidene er ikke satt i struktur. Prosjektet Vahl nærmiljøskole viser hvordan relevante tjenester kan jobbe sammen for å jobbe helhetlig med laget rundt eleven med tidlig innsats for barn og unge.

Dette peker mot et behov for tydeligere strategisk forankring og ansvar på eiernivå. Dersom tiltak som styrker laget rundt eleven skal ha effekt over tid, og ikke forbli tidsbegrensede prosjekt, må kommunen se dette som del av sitt helhetlige arbeid med oppvekst, ikke bare opplæring. Det handler om hvordan Oslo kommune ønsker å møte barn som vokser opp under ulike forutsetninger, og hvilken rolle skolen skal ha i dette arbeidet. Vi anbefaler derfor:

1 Utvikle en helhetlig strategi for arbeid i levekårsutsatte områder

Det anbefales derfor å utvikle en helhetlig strategi for arbeid i levekårsutsatte områder, der læringen fra Vahl (og tilsvarende prosjekter i kommunen) brukes til å identifisere prinsipper, arbeidsformer og rammevilkår som kan støtte skolars arbeid med like muligheter for alle barn. Strategien bør ikke definere én modell, men gi rom for lokal tilpasning innenfor overordnede målsettinger.

En slik strategi kan:

- tydeliggjøre hvordan skolen kan brukes som ressurs i lokalsamfunnets sosiale infrastruktur
- sikre forutsigbare rammer for roller som for eksempel fritidskoordinator, skole-hjem-koordinator, miljøarbeidere osv.
- tydeliggjøre sammenhengen mellom tidlig innsats, sosial utjevning og skolens læringsoppdrag
- bidra til at kunnskap og erfaring fra enkeltprosjekter ikke blir stående alene, men tas videre inn i systemet

En felles strategisk retning kan dermed bidra til at effektene fra prosjekter som Vahl ikke blir avhengig av midlertidige ressurser, men får mulighet til å virke mer langsiktig, til beste for skolene, familiene og elevenes læringsmuligheter.

2 Klargjøre ansvar og eierskap for videreføring av læring og bærekraft

Evalueringen viser at mange av gevinstene ved Vahl nærmiljøskole er tett knyttet til ekstra ressurser og roller som ikke videreføres innenfor skolens ordinære budsjett. Når prosjektet avsluttes, står skolen derfor i fare for å miste både kompetanse og strukturer som har gitt målbare forbedringer i elevenes læringsmiljø, foreldresamarbeid og sosial deltakelse.

For å sikre at læringen ikke blir prosjektavhengig eller personbunden, bør det avklares hvem som har ansvar for:

1. å videreføre og systematisere erfaringene fra prosjektet
2. å sikre bærekraft og kontinuitet etter prosjektperioden
3. å etablere læringssløyfer som gjør at gode praksiser kan utvikles videre og tas inn i systemet

Et tydelig eierskap til videreføringen av arbeidet vil bidra til:

- at kompetanse og erfaringer ikke forsvinner når prosjektmidler avsluttes
- at skolens innsats kan ses i sammenheng med kommunens bredere arbeid med sosial utjevning og oppvekstsvilkår
- at nye tiltak utvikles på grunnlag av eksisterende læring, ikke som enkeltstående prosjekter

Med andre ord peker funnene på behovet for et langsiktig eier- og styringsansvar som ikke kan ligge hos skolen alene, men må forankres på et overordnet nivå for å kunne gi effekt over tid.

3 Gjennomføre en samfunnsøkonomisk vurdering av tiltak for barn og unge i levekårsutsatte områder

De dokumenterte gevinstene viser at tiltakene allerede har utløst flere positive endringer, blant annet økt deltakelse i fritidsaktiviteter, styrket trivsel, bedre relasjoner mellom skole og hjem, samt høyere trygghet blant både elever, foreldre og ansatte. Dette er mellomliggende gevinster som i en samfunnsøkonomisk sammenheng regnes som **tidlige indikatorer på langsiktige virkninger** og som ofte har sterk sammenheng med senere læringsutbytte, sosial tilhørighet og redusert risiko for utenforskap.

På bakgrunn av disse funnene anbefaler vi at Oslo kommune vurderer å gjennomføre en **samfunnsøkonomisk analyse av tiltakene** ved Vahl skole og lignende satsinger i levekårsutsatte områder. En slik analyse kan:

- **Kartlegge og verdsette** de effektene som allerede er observert, og synliggjøre hvordan de bidrar til å redusere framtidige kostnader for kommunen.
- **Beregne forventede langsiktige gevinster**, for eksempel lavere fravær, bedre grunnleggende ferdigheter og redusert bruk av kompensierende tjenester.
- **Vurdere ressursbehov og kostnadseffektivitet**, slik at kommunen bedre kan prioritere mellom ulike tiltak og innretninger.
- **Synliggjøre alternativkostnaden ved ikke å videreføre innsatsen**, herunder økt risiko for utenforskap, lavere læringsutbytte og høyere behov for støtte- og velferdstjenester over tid.

Erfaringer fra forskning på tidlig innsats viser at tiltak rettet mot barn og unge i utsatte områder ofte har høy samfunnsøkonomisk avkastning, nettopp fordi de påvirker flere mekanismer som gir varige effekter på utdanning, helse og arbeidsmarkedstilknypning.

En samfunnsøkonomisk vurdering vil derfor gi Oslo kommune et mer robust beslutningsgrunnlag for å avgjøre hvilke tiltak som bør videreføres, hvilke som bør justeres, og hvordan innsatsen kan organiseres for å gi størst mulig samlet effekt, både faglig, sosialt og økonomisk.

Mellom skole og bydel

Evalueringen viser at samarbeidet mellom skole og bydel har vært avgjørende for tiltakene som har virket på Vahl, særlig der støtte til familier, foreldresamarbeid og sosial inkludering har krevd et koordinert lag rundt elevene. Samtidig fremkommer det at dette samarbeidet fortsatt er sårbart og til dels personavhengig. Skole og bydel arbeider mot samme målgruppe, men med ulike virkemidler og til dels ulike mandat. I fravær av tydelige strukturer for samhandling risikerer man at gode grep blir midlertidige, og at potensialet som ligger i krysningpunktet mellom skole og oppvekstfeltet forblir uforløst.

Flere informanter peker på at samarbeidet har fungert fordi man kjenner hverandre godt og «finner løsninger underveis». Samtidig uttrykkes bekymring for at dette kan stoppe opp dersom ressurspersoner slutter, prosjektmidler fases ut eller prioriteringer endres. Det peker mot et behov for å styrke systemene rundt samarbeidet, ikke bare intensjonen bak det. For å videreutvikle samarbeidet på en bærekraftig måte anbefaler vi:

1 Utarbeide en tydelig plan og forpliktende ansvarsfordeling mellom skole og bydel

For å videreføre positive resultater av samarbeidet, anbefales det å **utarbeide en tydelig ansvars- og rolleavklaring mellom skole og bydel**, gjerne i form av et notat eller en samhandlingsavtale. Dette er viktig at forankres på eiernivå. En slik avklaring kan:

- definere hvem som har ansvar for hvilke oppgaver (for eksempel foreldrekontakt, oppfølging av fritidsaktiviteter, koordinering av tjenester eller sosial støtte til familier), og hvordan man eventuelt kan samarbeide om dette
- dokumentere dagens praksis og erfaringer fra prosjektet, slik at læringen ikke går tapt og kan danne grunnlag for forbedrede strukturer fremover
- tydeliggjøre når skolen skal kontakte bydelen og når bydelen kan bruke skolen som arena

- gi et felles rammeverk for videre samarbeid og redusere sårbarhet dersom nøkkelpersoner slutter

2 Etablere et fast samarbeidsforum mellom skole og bydel og Utdanningsetaten

Erfaringene fra evalueringen viser at samarbeidet mellom skole og bydel har vært avgjørende for arbeidet rundt elevene og familiene, men at det til dels har vært personavhengig og preget av midlertidige løsninger. For å sikre helhetlig innsats og kontinuitet over tid, anbefales det å etablere et fast samarbeidsforum på tvers av skole, bydel og eventuelt andre skoler i bydelen. Et slikt forum kan:

- et **koordineringspunkt** for tiltak rettet mot elever og familier
- et **felles rom for læring**, der erfaringer fra praksis deles og utfordringer kan drøftes tidlig
- en **mekanisme for ansvarsdeling og samarbeid**, der arbeidsoppgaver fordeles tydeligere mellom skole og bydel
- et **varslingssystem**, for å fange opp utviklingstrekk og behov før de utvikler seg til mer komplekse problemstillinger

3 Utvikle felles indikatorer og enkle målesystemer for videre oppfølging

I evalueringen pekes det på at flere av utfordringene er strukturelle. Det bør derfor følges opp, slik at samarbeidet kan være kunnskapsbasert og systematisk. Det anbefales å utvikle felles indikatorer som både skole og bydel kan følge over tid. Disse kan brukes i samarbeidsforumet for å dokumentere utvikling, justere innsats og skape en felles forståelse av resultater og behov. Relevante indikatorer kan omfatte:

- *trivsel* og opplevelse av tilhørighet
- *fravær* og risiko for utenforskap
- *deltakelse i fritidsaktiviteter* eller AKS
- *grad av foreldreinvolvering* (f.eks. oppmøte, kontakt, tillit)
- *overganger* (f.eks. barnehage–skole, 4.–5. trinn, ungdomsskole)

Skolenivå

Arbeidet med nærmiljøskolemodellen på Vahl viser at mange av de virkningsfulle grepene har vært basert på relasjonsarbeid, tilgjengelighet og tidlig støtte i hverdagen, både for elever, foreldre og lærere. Samtidig viser evalueringen at flere av disse praksisene i stor grad er knyttet til personer og roller som ikke nødvendigvis lar seg videreføre innenfor skolens ordinære rammer. Det innebærer en risiko for at gevinster som nå har begynt å vise seg, gradvis svekkes når prosjektmidler opphører eller nøkkelpersoner slutter.

Skolen står dermed i et spenn mellom å ha erfart hva som virker, og samtidig ha begrenset handlingsrom til å videreføre det. Anbefalingene på dette nivået handler derfor ikke om å utvide skolens mandat, men om å ivareta og integrere deler av erfaringene fra prosjektet i den grad det er mulig innenfor skolens ordinære rammer og kapasitet. Det er viktig å understreke at skolen ikke har

et miljøteam eller tilsvarende ressurser å bygge videre på, og at det derfor ikke bare er kompetansen som kan gå tapt, men selve funksjonene som har båret arbeidet fremover. Anbefalingene våre til skolenivå er dermed skrevet inn med formål om å videreføre deler av kunnskapen som er erfart gjennom prosjektet til skolens øvrige ansatte:

1 Innlemme skolens arbeid med skole-hjem relasjoner i skolens årshjul og faste strukturer

I prosjektperioden er det utviklet planer og rutiner for skole-hjem-samarbeid og relasjonsarbeid som anses som viktige for elevenes trivsel, trygghet og læring. For at disse erfaringene skal videreføres, bør de integreres i skolens ordinære strukturer, slik at arbeidet blir mindre personavhengig og mer del av skolens kollektive praksis.

Når praksiser knyttet til relasjonsarbeid, tillitsbygging og foreldreinvolvering får plass i årshjulet, med klare tidslinjer og ansvarsspesifisering, reduseres risikoen for at arbeidet svekkes når enkeltpersoner slutter eller prosjekter avsluttes. Dette kan bidra til forutsigbarhet, kontinuitet og langsiktighet.

2 Sikre systematisk kompetanseoverføring fra nærmiljøteamet til skolens øvrige personale

Evalueringen viser at mye av kompetansen som har hatt effekt, særlig innen foreldresamarbeid, relasjonelt arbeid og tverrfaglig koordinering, i stor grad er personavhengig og knyttet til roller med prosjektfinsiering. Dersom disse funksjonene opphører, er det risiko for at viktig kompetanse og lærte arbeidsformer går tapt.

Vi anbefaler derfor at skolen vurderer tiltak for systematisk kunnskapsoverføring før prosjektet avsluttes. Det kan gjøres på flere måter. Det gjøres allerede noen tiltak på skolen for å overføre og videreutvikle kunnskapen, men vi tar likevel med noen eksempler; *fagøkter* i utviklingstid, der teamet deler konkrete metoder, eksempler fra praksis og verktøy de bruker, *hospitering* eller skyggeordninger, der lærere observerer og lærer i møte med foreldre eller elevsamtaler, eller *mikrolæring*, hvor korte opplæringsmoduler med fokus på én metode (f.eks. språkstøtte, tillitsbygging og konflikthåndtering). I tillegg til det være viktig å sikre at *skriftlig dokumentasjon* av erfaringer og «virkende grep» samles i en enkel ressursbank ved prosjektslutt.

Materiale for skole-hjem-samarbeid er allerede utviklet. Dersom dette systematiseres og distribueres, kan det bidra til at skolens arbeid med relasjoner og foreldreinvolvering ikke blir avhengig av enkeltpersoner.

Formålet med denne anbefalingen er ikke å institusjonalisere nye oppgaver, men å bevare de erfaringene som er vurdert som virksomme, slik at skolen beholder en handlingsberedskap til å møte en sammensatt elevgruppe innenfor ordinære rammer.

9. Litteraturliste

- Andersen, P. L., & Arnesen, D. (2023). *Inkluderings tiltak som virker? Måleindikatorer for deltakelse og inkludering av barn og unge i organiserte fritidsaktiviteter*. Institutt for samfunnsforskning (ISF).
- Bakken, A., & Andersen, P. (2022). *Oppvekstmiljø i utsatte byområder. Resultater fra Ungdata-undersøkelser i seks utvalgte kommuner*. NOVA.
- Bufdir. (2022). *Fritidserklæringen: Om inkludering og deltakelse i fritidsaktiviteter*. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.
- DFØ. (2025). Evaluering. <https://www.dfo.no/fagomrader/styring-i-staten/evaluering>
- Desforges, C., & Abouchaar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment: A literature review*. Department for Education and Skills.
- Epstein, J. L. (2018). *School, family, and community partnerships: Preparing educators and improving schools* (2nd ed.). Routledge.
- Fafo. (2019). *Unge i utsatte boområder – en kunnskapsoversikt*. Fafo-rapport.
- Fafo. (2024). *Levekårsutsatte områder og utenforskap – hva vet vi om situasjonen, og hvilke tiltak virker?* Fafo-rapport.
- FHI. (2022). *Helse blant personer med innvandrerbakgrunn*. Folkehelseinstituttet (FHI). <https://www.fhi.no/publ/2022/helse-blant-personer-med-innvandrerbakgrunn/>
- Hattie, J. (2023). *Visible learning: The sequel*. Routledge.
- IMDi. (2023). *Barn i familier med fluktbakgrunn: Sluttrapport*. Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). <https://www.imdi.no/rapporter-og-statistikk/rapporter/barn-i-familier-med-fluktbakgrunn/>
- Irgens, E. J. (2022). *Profesjon og organisasjon: En bok for profesjonsutøvere og de som skal lede dem* (2. utg.). Fagbokforlaget.
- Korpershoek, H., Canrinus, E. T., Fokkens-Bruinsma, M., & de Boer, H. (2020). The relationships between school belonging and students' motivational, social-emotional, behavioural, and academic outcomes in secondary education: A meta-analytic review. *Research Papers in Education*, 35(6), 641–680. <https://doi.org/10.1080/02671522.2019.1615116>
- NOVA & NIFU. (2022). *Kunnskapsoppsummering om barn og unges deltakelse i fritidsaktiviteter: Dimensjoner, barrierer, behov og tiltak*. Norwegian Research Information Repository.
- NOU 2020: 16. (2020). *Levekår i byen: Gode lokalsamfunn for alle*.
- OECD. (2021). *Education at a Glance 2021: OECD Indicators*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/69096873-en>
- OECD. (2023). *Equity in Education: Barriers to Social Mobility*. OECD Publishing.
- Områdesatsingene i Oslo. (u.å.a) Vahl Nærmiljøskole. 2: Prosjektforslag.
- Områdesatsingene i Oslo. (u.å.b.). Vahl Nærmiljøskole. Styringsdokument.
- Områdesatsingene i Oslo. (2024). Tilleggssøknad om forlengelse av prosjekt «Vahl nærmiljøskole».
- Oslo Kommune (u.å.). Vahl Nærmiljøskole. <https://www.oslo.kommune.no/fag-og-utviklingsprosjekter/omradesatsingenenes-prosjekter/vahl-narmiljoskole/#toc-7>
- Rambøll Management Consulting. (2025). Følgesevaluering av åtte skoler i levekårsutsatte områder.
- UNICEF. (2016). *Uprooted: The growing crisis for refugee and migrant children*. UNICEF. <https://www.unicef.org/reports/uprooted-growing-crisis-refugee-and-migrant-children>

Evaluering av prosjektet Vahl nærmiljøskole

Mottaker: Utdanningsetaten og Vahl skole

Dokument type: Rapport

Dato: 16.12.2025

Utført av: Karina Storeng Ikhsani, Eline Moe Vestrheim, Aisha Iqbal, Eira Nybakk, Peder Laumb Stampe og Clas Lenz

